

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Запорізький національний університет
Освітня програма	20622 Країнознавство
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Запорізький національний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	20622
Назва ОП	Країнознавство
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Санжаревський Олег Іванович, Орос Михайло Михайлович, Панасенко Ганна Сергіївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	17.03.2021 р. – 19.03.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.znu.edu.ua/pidrozdily/viddil_monitoringu/vidom-pro-samoocin/2021/291_so.pdf
Програма візиту експертної групи	https://www.znu.edu.ua/pidrozdily/viddil_monitoringu/ppae2021/v__zit_u_291.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

☐ Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Запорізький національний університет з 2007 року здійснює підготовку фахівців спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для Запорізького регіону. Проектна група з розробки відповідної ОП «Країнознавство» була створена в Університеті у 2017 р. Підготовка фахівців за ОП «Країнознавство», в першу чергу, носить регіональний характер з акцентом на велику кількість підприємств, які надають туристичні послуги. Правила прийому на навчання за ОП, розміщені на офіційному веб-сайті не містять дискримінаційних положень, враховують особливості самої програми. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання РН, отриманих в інших закладах освіти, і є доступними для всіх учасників освітнього процесу. Кадровий склад випускової кафедри характеризується виключно фахівцями в галузі історії (політичної історії, економічної історії тощо). Для викладання дисциплін на ОП бракує провідних фахівців в галузі країнознавства з інших наукових галузей, а також лекторів-практиків з органів місцевого самоврядування та закордонних організацій і установ. У ЗВО відсутня реальна (дієва, обов'язкова) практика перевірки усіх видів студентських робіт на плагіат, крім випускних кваліфікаційних робіт. Попереднє ознайомлення з формами контрольних заходів та критеріями оцінювання за кожним ОК відбувається через силабуси, а РП, які є основним документом відповідно до нормативної бази ЗВО, відсутні у відкритому доступі на сайті. Критерії оцінювання є чіткими та зрозумілими. Вбачається перспективним використання навчальної Лабораторії міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, яка була створена минулого року й використовується для реалізації навчального процесу. В університеті є потужна бібліотека. Умови проживання студентів у гуртожитках є гідними та безпечними. Діяльність за ОП характеризується співпрацею із багатьма роботодавцями, які вмотивовані до участі в формуванні якісної освітньої програми. Таким чином, враховується галузевий та регіональний контекст і частково потреби ринку праці. Важливою складовою навчального процесу є акцент на вивчення трьох іноземних мов. ОП має потенціал до розвитку та вдосконалення.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Велика увага при створенні ОП приділялась регіональному та галузевому контексту й були отримані рецензії від значної кількості українських та іноземних університетів. ОП була швидко оновлена після виходу СВО першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Серед дисциплін вільного вибору в межах Університету є такі, що забезпечують формування компетентності з української і зарубіжної культури; з медичної допомоги, безпеки життєдіяльності, цивільного захисту; з філософії, соціально-політичних наук. Вибір навчальних дисциплін здійснюється шляхом персонального голосування в Moodle і передбачає їх розташування за пріоритетами. Сформована потужна різноманітна база проходження практики. В Університеті діє активне Студентське самоврядування. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, закріплено нормативно, а також реалізується на практиці. На ОП забезпечується поєднання навчання та дослідження. Діє Рада академічної доброчесності. В ЗНУ діє система сприяння професійному розвитку викладачів; система заохочень викладачів, яка полягає в аналізі результатів їх науково-педагогічної діяльності, матеріальному і моральному заохоченні відповідно до досягнутих результатів. Науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання на освітній програмі, підвищують свою кваліфікацію та професійну майстерність, в тому числі й за кордоном. У ЗВО проводиться рейтингове оцінювання діяльності викладачів, кафедр і факультетів задля ефективного моніторингу стану управління розвитком і підвищення якості діяльності Університету з урахуванням внеску в нього всіх науково-педагогічних працівників, кафедр, факультетів. Університет веде пошук грантів і сприяє фінансовому забезпеченню даної ОП. ЗНУ надає здобувачам та НПП безоплатний доступ до наукометричних баз Web of Science та Scopus, а для перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат - до міжнародного ресурсу Unicheck. Наявність «скриньок довіри» та гарячої лінії «Запобігання проявам корупції». Використання системи QR кодів при опитуванні здобувачів. Вилучення з НП 2020 року блоку «Дисципліни вибору вищого навчального закладу» Здобувачі та представники НПП добре обізнані із своїми правами й обов'язками, а також знають, де знайти документи, які їх регулюють.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Зміст ОП лише частково відповідає предметній області спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», зокрема велика кількість туристично-екскурсійних, географічних ОК, які не відповідають заявленій спрямованості на вирішення питань з країнознавства, міжнародних відносин, суспільних комунікацій, регіональних студій з акцентом на європейські та пострадянські країни з використанням іноземних мов, а більше дотичні до спеціальності 242 «Туризм». Багато помилок у документах за ОП, особливо в НП 2020 р. набору. Не опублікований у відкритому доступі проект ОП на 2021. Студентське самоврядування не достатньо залучено у процес формування ОП. Процес має більш неформальний характер. Брак залучення практиків до забезпечення освітнього процесу за ОП. Відсутність на випусковій кафедрі кандидатів/докторів політичних, географічних й інших, не історичних, наук. Бракує чіткості розуміння здобувачами та НПП рівня унікальності текстів, що призводить до суб'єктивного трактування спірних ситуацій. Ряд силабусів має надто застарілу літературу, що вказує на несистемність її оновлення. Незначна кількість здобувачів залучені до процесів інтернаціоналізації. Практична підготовка за навчальним планом 2020 р. складає лише 5 % від загального обсягу ОП: за 4 роки навчання з практики (Навчальна практика з інформаційних технологій та комунікацій (3 кредити ЄКТС); Виробнича практика (перекладацька) (6 кредитів ЄКТС) - Цикл професійної підготовки спеціальності; Навчальна

туристично-екскурсійна практика (3 кредити ЄКТС) - Цикл професійної підготовки освітньої програми) загальним обсягом 12 кредитів. Обсяг практики в 3 кредити не відповідає діючому СВО за спеціальністю, а також є замалим для досягнення необхідних ПРН, що було підтверджено здобувачами, зокрема, з Навчальної практики з інформаційних технологій та комунікацій. Постійний контакт НПП, що забезпечують ОП, здобувачів вищої освіти із потенційними роботодавцями не відображає відповідного коригування змісту ОП. ВВС 4, ВВС 5, ВВС 7, ВВС 8, ВВС 9 містять в собі ОК, що пов'язаний з національними інтересами чи зовнішньою політикою України, а таким чином унеможливають досягнення всіх ПРН за ОП. Структурно-логічна схема ОП не чітко демонструє і обґрунтовує взаємозв'язок та порядок вивчення ОК програми, окрім того вона містить компоненти, які відсутні в НП і навпаки. Діє така модель вільного вибору навчальних дисциплін, що не дозволяє повною мірою реалізувати право студентів на формування індивідуальної освітньої траєкторії. Систематичне неврахування («гублення») рекомендацій потенційних роботодавців. Впровадження деяких фахових ОК без відповідної логічної підготовки («Політична психологія», «Світова економіка та міжнародні економічні відносини»). Нераціональність використання кредитів (забагато - «Фізична географія країн світу», проте брак кредитів для навчальних практик). Забезпечення регіонального контексту ОП здебільшого вибірковими дисциплінами ще й блоковою системою.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі даної ОП відповідають місії та стратегії ЗВО, які представлені у документі «Стратегія розвитку Запорізького національного університету на 2018-2022 роки» [<https://cutt.ly/oxFbm24>]. ЕГ під час зустрічі з адміністрацією закладу та здобувачами було встановлено, що прописані в самозвіті такі унікальні особливості ОП як орієнтованість на потреби регіону, вивчення специфіки країн Західної та Східної Європи і пострадянського простору, а також інтеграція європейських цінностей та стандартів в українське суспільство відповідають місії та стратегії ЗВО. Впровадження даних унікальностей в освітній процес забезпечується вивченням загальноєвропейських та регіонально необхідних мов (англійської, французької, іспанської, польської та болгарської), а також блоками вибіркових дисциплін, серед яких можна відзначити такі: ВД 2 (Політико-правові системи країн Західної Європи / Політико-правові системи країн Центральної та Східної Європи), ВД 3 (Внутрішньополітичний та соціально-економічний розвиток країн Західної Європи / Внутрішньополітичний та соціально-економічний розвиток країн Центральної та Східної Європи), ВД 4 (Зовнішня політика країн Західної Європи / Зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи), ВД 5 (Етнодемографічна та соціальна структура країн Західної Європи / Етнодемографічна та соціальна структура країн Центральної та Східної Європи / Етнодемографічна та соціальна структура країн пострадянського простору), ВД 7 (Національна ідеологія та політичні еліти країн Західної Європи / Національна ідеологія та політичні еліти країн Східної Європи (на прикладі Болгарії та Польщі)). У перспективі, відповідно до Стратегії, дана ОП передбачає продовження свого європейського та студентоцентрованого курсу за рахунок коригування змісту освітнього процесу, стимулюванню наукової, науково-технічної, та інноваційної діяльності НПП та здобувачів, впровадження інноваційних авторських курсів; розширення спектру вибіркових дисциплін та удосконалення механізму їх вибору.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ОП «Країнознавство» регулярно переглядається із періодичним залученням різних груп стейкхолдерів. Щорічно, починаючи з 2016 року, в Університеті відбувається анонімне опитування здобувачів для визначення їхньої думки щодо якості освіти та освітньої програми, що було підтверджено здобувачами на зустрічі [Зустрічі 3,4]. До того ж позиція здобувачів враховується під час круглих столів та нарад з ними, остання з яких, за словами одного із здобувачів 4-ого курсу, була проведена в лютому 2021 року [Зустріч 3]. Щодо випадків реального застосування права здобувачів впливати на цілі та програмні результати ОП, під час зустрічі з ЕГ, було наведено приклад переносу дисципліни «Інформаційно-аналітична діяльність» з 4 на 1 курс, у зв'язку з необхідністю досягнення РН за даною дисципліною для сприяння написанню курсових та інших наукових робіт, але дана інформація не знайшла підтвердження ані в протоколах засідань кафедри, ані в Додатку А, проте в навчальному плані 2020 р. дана дисципліна була перенесена до 5 семестру. Інтереси НПП враховується під час постійного неформального спілкування з адміністрацією ЗВО, а також під час засідань (Вченої ради, кафедри) з питань удосконалення ОП, які відбуваються щонайменше раз на рік (останнє засідання 18 лютого 2021 р.), що фіксується в протоколах та більш

широко розкрито в Критерії 2. Дана інформація була підтверджена як адміністрацією ЗВО, так і НПП [Зустрічі 1,2]. Позиції роботодавців також враховуються здебільшого під час неформального спілкування, тому дана форма взаємодії є недосконалою, адже результати спілкування не фіксуються в протоколах зустрічей чи засідань, що призводить до втрати ("гублення") значної кількості наданих рекомендацій (збільшення кількості ОК, які забезпечуються вивчення мов та специфіки країн Сходу, збільшення дисциплін спрямованих на покращення soft skills та стресостійкості здобувачів), про що роботодавці неодноразово заявляли ЕГ [Зустріч 6]. Що стосується прикладів використання права роботодавців на зміни до ОП, то Бойко А. Ю. заявив, що внесені ним півроку тому пропозиції були враховані, але, на жаль, конкретно назвати їх не зміг. Також проводиться анонімне опитування роботодавців, проте не всі присутні на зустрічі з ЕГ роботодавці взяли в ньому участь. З 2020 року при університеті з'явилася Рада роботодавців, останнє засідання якої, із слів гарната ОП, одного з роботодавців, проходило в листопаді 2020 року. До того ж є гугл форма, де кожен здобувач, працівник Ун-ту чи роботодавець можуть внести свою пропозицію щодо вдосконалення ОП, в т. ч. її цілей та програмних результатів [<https://cutt.ly/UxFNtay>]. Інтереси випускників ОП враховуються завдяки інтерактивному опитуванню на Фейсбуці, проте, незважаючи на тривалість проведення, жодна пропозиція не була відображена у протоколах засідань кафедри [Пр.: №5 від 19.11.2018; №11 від 24.05.2019; №11 від 09.06.2020; № 1 від 25.08.2020; №11 від 18.02.2021].

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі та програмні результати ОП відображають тенденцію розвитку спеціальності, що можна побачити у спрямованості ОП на підготовку кадрів обізнаних із структурами Європейського Союзу та НАТО, в бік яких Україна рухається останні роки, що підтверджується набором вибіркових дисциплін, іноземних мов та заявами представників адміністрації закладу. Інтереси ринку праці враховувалися двосторонньо: вивчаючи дані Держстату та отримуючи інформацію про ринок від роботодавців, що було підтверджено ними під час зустрічі [Зустріч 8]. Регіональний та галузевий контекст, який полягає у міцних зв'язках Запорізької області з країнами причорноморського регіону та пострадянськими державами, а також із встановленням нових зв'язків з країнами Європи, було враховано за допомогою аналізу звітів USAID та аналізу кількості іноземних інвестицій до Запорізької області, за якими вона посідає одне з провідних місць. Даний контекст проявляється у вивченні регіонально значущих, на думку ЗВО, мов (англійської, польської та болгарської), у проходженні туристично-екскурсійної практики, а також у співпраці з органами місцевого самоврядування, зокрема структурними підрозділами ЗОДА, що було підтверджено на зустрічі з роботодавцями [Зустріч 8], проте ОК, які забезпечують даний контекст, є вибірковими, що, на думку експертної групи, є недоліком. Під час формування ОП були отримані поради від представників Інституту міжнародних відносин КНУ імені Т.Г. Шевченка, Дипломатичної академії України при МЗС України та Національного університету "Острозька академія". Для покращення цілей та програмних результатів ОП було отримано рецензії від низки українських та зарубіжних університетів (Варшавський університет, Південно-Східний університет «Неофіт Рильський»), деякі з яких були завантажені до системи. Щодо конкретних випадків запозичень певних частин деяких ОК, то потрібно сказати про: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича: "Теорія і практика перекладу", "Конфліктологія та теорія переговорів", "Міжнародні організації" Ужгородський національний університет: "Міжнародні організації", "Теорія та практика перекладу", "Конфліктологія та теорія переговорів"; Національний університет «Острозька академія»: "Вступ до спеціальності", "Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах", "Міжнародні організації", "Дипломатичний протокол та етикет"; Польські ВНЗ (Полонійна академія в Ченстохові, Варшавський університет, Академія ім. Анджея Фрича Моджевського, Ягеллонський університет): "International Law", "International Economy History of International Relations", "Foreign Policy" (за регіонами); "Civilization". Окремо варто відзначити такі особливості ОП як європейський курс, регіональний контекст, які роблять дану ОП конкурентноздатною у порівнянні з вітчизняними та іноземними, а також готовність і бажання представників ЗВО удосконалювати ОП, про що неодноразово заявляли гарант ОП та представники адміністрації ЗВО під час зустрічі [Зустріч 1, Фінальна зустріч].

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОК ОП "Країнознавство", відповідно до силабусів, передбачають вивчення необхідного мінімуму для досягнення поставлених цілей, проте відсутність та вибірковість певних ОК, про які сказано нижче, ставить під сумнів можливість саме повноцінного досягнення всіх РН. Згідно з матрицею відповідності такі ОК як "Міжнародне право", "Політологія", "Політична психологія", "Історія України", "Світова економіка та міжнародні економічні відносини", "Дипломатична та консульська служба", "Дипломатичний протокол та етикет", "Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах", "Основи геополітики", "Навчальна практика з інформаційних технологій", "Курсова робота зі спеціальності", "Атестаційний екзаме́н", "Економічна географія країн світу", "Аналіз і прогнозування глобальних процесів", "Вступ до спеціальності", "Сучасні інформаційні системи та технології" передбачають досягнення РНОз, РНОб та РНОв, проте на думку ЕГ це відбувається тільки частково, що могло б бути виправлено переведенням вибіркових "Зовнішньої політики України", "Міжнародних організацій" до складу обов'язкових дисциплін та додаванням таких предметів як, наприклад, "Регіональні студії" та "Європейські студії".

Також відсутність даних предметів серед обов'язкових йде врозріз із регіональним та європейським напрямом ОП, як було вказано у цілях ОП та місії Ун-ту. ЗВО визначив власні результати навчання (РН18-РН26), проте деякі ОК, які їх забезпечують, на думку ЕГ, не справляються з поставленою задачею: “Фізичне виховання” (РН26), “Фізична географія країн світу” (РН21, РН22), “Дипломатичний протокол та етикет” (РН26) та “Політична психологія” (РН20) через відсутність необхідних тем та структурних компонентів, які б могли забезпечити дані РН. Також відсутність “Основ економіки” та “Психології” робить дуже важким для опанування студентами таких предметів, як: “Політична психологія” та “Світова економіка та міжнародні економічні відносини”. Гарант ОП засвідчував про наявність у вищенаведених спеціалізованих предметах основ цих предметів, але в силабусах цих ОК, такого підґрунтя не відображено, а йде одразу перехід до спеціалізованого предмету [Резервна зустріч]. Не зовсім відповідають цілям ОП і не дають можливості досягти відзначених у матриці відповідностей РН: “Фізична географія країн світу” та “Туристичне краєзнавство”. Відсутня достатня кількість кредитів для практичної складової ОП (“Навчальна туристично-екскурсійна практика” та “Навчальна практика з інформаційних технологій та комунікацій”), що ширше розкрито в Критерії 2. Унікальність програми здебільшого забезпечується вибірковими (“Політико-правові системи країн Центральної та Східної Європи”, “Внутрішньополітичний та соціально-економічний розвиток країн Центральної та Східної Європи”, “Зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи”, “Етнодемографічна та соціальна структура країн Центральної та Східної Європи”, “Етнодемографічна та соціальна структура країн пострадянського простору”), а не обов'язковими дисциплінами.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

ОП відповідає місії та стратегії ЗВО, яка полягає у створенні потужного освітнього та наукового простору європейського рівня. До формування та перегляду ОП залучаються стейкхолдери за допомогою анонімних опитувань, різноманітних неформальних та офіційних зустрічей (щорічний травневий круглий стіл для здобувачів, НПП, адміністрації ЗВО та роботодавців) [https://cutt.ly/hxGuNvg]. Велика увага при створенні ОП приділялась регіональному та галузевому контексту, таким чином для їх забезпечення вивчаються регіонально важливі мови (англійська, польська, болгарська), проводиться туристично-екскурсійна практика, існують блоки вибіркових дисциплін, що мають регіональне спрямування. При створенні ОП бралась до уваги позиція академічної спільноти, а також були отримані рецензії від українських та іноземних університетів. ЗВО швидко відреагував на вихід Стандарту за спеціальністю 291 “Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії” та вніс зміни до ОП 2020 р

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Неформальне спілкування і відсутність документування зустрічей з НПП та особливо роботодавцями веде до втрати частини наданих ними рекомендацій. Відсутність ОК, які б формували базу для опанування таких спеціалізованих предметів як “Політична психологія” та “Світова економіка та міжнародні економічні відносини” Нераціональність використання кредитів ЄКТС на предмети, що не відповідають цілям та предмету ОП (наприклад, “Фізична географія країн світу” (виходячи, в першу чергу, зі змісту курсу), а також брак кредитів для практичної складової ОП: “Навчальна туристично-екскурсійна практика” та “Навчальна практика з інформаційних технологій та комунікацій”. Забезпечення регіонального та європейського контексту ОП здебільшого вибірковими дисциплінами, розміщеними за блоковою системою. Неповноцінне досягнення певних РН (РН03, РН06, РН08) через відсутність або вибірковість фундаментальних для даних РН дисциплін. Рекомендовано: Фіксувати у відповідних документах (наприклад, протоколах засідань та зустрічей) спілкування з представниками НПП та роботодавцями; рекомендації для реального покращення рівня ОП. Переглянути зміст таких ОК як “Політична психологія”, “Економічна географія країн світу” та “Світова економіка та міжнародні економічні відносини” з можливим збільшенням вивчення основ даних предметів або ввести додаткові базисні дисципліни (“Основи економіки”, “Психологія”) Переглянути доцільність або наповнення таких ОК як “Фізична географія країн світу” та “Туристичне краєзнавство”. Переглянути кількість кредитів ЄКТС виділених на практичну складову ОП (“Навчальну туристично-екскурсійну практику” та “Навчальну практику з інформаційних технологій та комунікацій”). Удосконалити блокову систему вибіркових дисциплін із перенесенням деяких дисциплін (зокрема “Зовнішньої політики України” та “Міжнародних організацій”) до списку обов'язкових. Забезпечити унікальність та регіональну спрямованість програми не вибірковими, а обов'язковими дисциплінами за допомогою переведення перших до складу других (дисципліни вказі вище) Переглянути реальне забезпечення досягнення певних РН (РН03, РН06, РН08) зазначеними в матриці дисциплінами з можливим переведенням деяких вибіркових дисциплін до обов'язкових (вказані вище) та введенням додаткових обов'язкових ОК (“Регіональні студії”, “Європейські студії”).

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Оцінивши сильні сторони і позитивні практики, а також зважаючи на готовність ЗВО враховувати рекомендації щодо подальшого удосконалення ОП «Країнознавство», ЕГ дійшла висновку, що О П відповідає рівню В за критерієм 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП «Країнознавство» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідає вимогам, визначених ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» щодо обсягу навчального навантаження для відповідних програм і становить 240 кредитів ЄКТС. Із них (за 2020 р.) – 159 кредитів ЄКТС – обов'язкові компоненти; за вибором здобувачів вищої освіти – 81 кредит ЄКТС (за планом 2017 року набору – 173 кредити ЄКТС – обов'язкові компоненти; за вибором здобувачів вищої освіти – 67 кредитів ЄКТС). Цикл загальної підготовки – 30 кредитів ЄКТС (12,5%); цикл професійної підготовки спеціальності – 100 кредитів ЄКТС (41,7%); цикл професійної підготовки освітньої програми – 29 кредитів ЄКТС (12,1%). Практична підготовка складає 12 кредитів ЄКТС (із них навчальна практика з інформаційних технологій та комунікацій – 3 кредити ЄКТС, навчальна туристично-екскурсійна практика – 3 кредити ЄКТС та виробнича практика перекладацька – 6 кредитів ЄКТС. Відповідно до СВО, мінімальний обсяг практики – 6 кредитів ЄКТС. Дані наведені саме відповідно до ОП, а не НП, який не позбавлений помилок (про що йтиметься нижче). Атестація здобувачів освіти відбувається у формі атестаційного екзамену (2 кредити ЄКТС), що відповідає СВО за даною спеціальністю. Понад 50 % (66,3%) обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, що відповідає вимогам Стандарту вищої освіти. Термін навчання – 3 роки 10 місяців.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

У НП вивчення ОК передбачено протягом 8-ми семестрів; навантаження кожного навчального року становить 60 кредитів ЄКТС. Відповідно до «Порядку реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у ЗНУ» п.1.4.: «Для ОР бакалавра блок ВД включає: дисципліни ВВ в межах Університету... забезпечують формування... інформаційно-комунікаційної компетентності (3 кр.)». Проте в НП 2020 р. відсутній зазначений ВСУ. Завідувачка кафедри пояснила це тим, що подібні компетентності забезпечуються іншими ОК [Резервна зустріч]. Натомість у структурно-логічній схемі даний компонент присутній. Структурно-логічна схема є важливою складовою ОП, яка повинна являти собою систему логічно взаємопов'язаних ОК. Проте до СЛС ОП не включений ОК «Теорія та практика перекладу», (є в переліку компонент ОП, НП). Також СЛС містить «Вибіркову дисципліну, що забезпечує формування інформаційно-комунікативних компетентностей», (відсутня в НП та ОП). Розміщення ВСУ 8-10 за семестрами у зазначеній схемі не співпадає з НП. РН ОК «Фізична географія країн світу», «Економічна географія країн світу», що внесені до матриці відповідності (в системі), не співпадають з переліком РН, вказаних в ОП, де ППОП2, ППОП3 не забезпечують жодних РН, передбачених СВО. Аналіз матриці відповідності визначених ОП ПРН дозволяє констатувати зв'язок курсових робіт зі спеціальності (у 4, 6 та 8 сем.) виключно з «Англійською мовою професійного спрямування». Проте під час спілкування зі здобувачами, ЕГ мала змогу переконатися, що КР пишуться з різних навчальних дисциплін саме професійного спрямування [Зустрічі 2, 3.]. Практична складова забезпечується 3-ма практиками, проте «Навчальна туристично-екскурсійна практика», відповідно до Матриці забезпечення ПРН, не забезпечує жодного ПРН, передбаченого СВО, а ОК «Туристичне країнознавство», який пов'язаний з практикою, забезпечує лише 1 (РН16). Основною практикою є Виробнича (перекладацька, 6 кр.). Відповідно до Програми атестаційного екзамену: «Здобувач вищої освіти має вміти:....використовувати на практиці положення теорії міжнародних відносин...». Проте, як було зазначено ЕГ гарантом та завідувачкою кафедри, а також підтверджено випускниками ОП під час Відкритої зустрічі, ОК «Теорія міжнародних відносин» (у НП 2017-2020 рр. відсутній) був перенесений до ОП другого (магістерського) рівня. Також є необґрунтованою відсутність у СЛС зв'язку між деякими ОК. Н-д, «Країнознавство» та «Туристичне країнознавство»; «Дипломатичний протокол та етикет» і «Дипломатична та консульська служба»; «Основи наукових досліджень» і «Курсова робота зі спеціальності»; Політологія» взагалі «обривається» після 2-ого семестру тощо. ЕГ встановлено, що зміст НП ОП має структуру, проте сама ОП не завжди логічну систему ОК. ОП містить НД правового, політичного, економічного, дипломатичного спрямувань, а також для вивчення іноз. мов (понад 30% ОП). Компоненти за вибором здобувачів вищої освіти підсилюють фахову складову ОП.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Відповідно до СВО теоретичний зміст предметної області охоплює теорію міжнародних відносин, форми та способи їх організації, історію та практику міжнародного співробітництва, взаємодії та конкуренції, природу та динаміку міжнародної безпеки, міжнародні конфлікти, систему та джерела зовнішньої політики держави, міжнародне регіоназнавство, природу та еволюцію міжнародних комунікацій та міжнародного інформаційного простору. Об'єктами вивчення повинні бути міжнародні відносини, транскордонні та транснаціональні відносини, зовнішня політика держав, зовнішня політика та національні інтереси України, міжнародні організації, міжнародні комунікації, держави та міжнародні регіони у взаємодіях на глобальному, регіональному та локальному рівнях, міжнародна безпека та конфлікти. Здобувачі вищої освіти опановують загальнонаукові та спеціальні методи, методики, аналіз і синтез, індукція і дедукція, спостереження, методики оцінки й аналізу процесів у міжнародних відносинах, суспільних комунікаціях та регіональних студіях, системний аналіз, методи аналізу інформації. Метою аналізованої ОП є підготовка фахівців з країнознавства, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у сфері міжнародних відносин та країнознавства або у процесі навчання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і передбачають застосування відповідних теорій та методів, кваліфіковано аналізувати та прогнозувати розвиток країн світу, регіонального співробітництва, міжнародних відносин та процесів на запит органів влади та управління, підприємств, установ та організацій (різних форм власності) національного та регіонального рівня. ПРН, що дозволяють досягнути мети ОП, повинні забезпечуватися ОК, що включені до обов'язкової складової ОП. Програма акцентована на ґрунтовному вивченні країн Західної, Центральної та Східної Європи, країн пострадянського простору, а також передбачає мовну підготовку відповідно до регіональної спрямованості. Проте серед обов'язкових компонентів ОП майже відсутні дисципліни, які дозволяють це втілити повною мірою. ОК, що цілком відповідають основному фокусу ОП, знаходяться у блоці Дисципліни вільного вибору студента в межах спеціальності. Це, зокрема, ВД1 - ВД7 і Третя іноземна мова (болгарська, польська). Проведений аналіз змісту ОП, НП, відомостей СО дозволяє дійти висновку, що зміст ОП відповідає предметній області спеціальності 291 «МВ, СК та РС» лише частково та не дає можливості повною мірою досягти заявлених цілей та ПРН.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Основним інструментом формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів ЗНУ є реалізація права на вільний вибір НД. Вибіркова частина ОП - 29 %. Відповідно до п.п. 5.6. «Порядку реалізації студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін у ЗНУ»: «Індивідуальний навчальний план студента формується згідно обраних здобувачем вищої освіти спеціалізації, ВД гуманітарного і соціально-економічного циклу, участі в українських та міжнародних програмах мобільності студентів, дисциплін, що вивчаються додатково...». Процедура забезпечення вибору НД здійснюється у відповідності до «Порядку реалізації студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін у Запорізькому національному університеті». За ОП блок ВД включає: дисципліни вільного вибору в межах Ун-ту обсягом 30 кр., з яких 12 кр. мали б забезпечувати формування компетентностей з української і зарубіжної культури, з медичної допомоги, БЖД, ЦЗ; з філософії, соціально-політичних наук та інформаційно-комунікаційної компетентності (проте останні у НП 2020 р. відсутні); дисципліни ВВ студента в межах спец-ті обсягом 51 кр. (відповідно до «Порядку..» може бути 30 кр.). Вибору підлягають як окремі дисципліни, так і блоки НД у межах спец-ті. Обрання здобувачами ВД в межах ун-ту на наступний н. р. здійснюється в період з 15.01 до 15.02, вибір дисциплін в межах спец-ті з 01.03 до 31.03 (для БД – на весь термін навчання) шляхом персонального голосування в Moodle за пріоритетами: від найбажанішої до останньої [Зустрічі 1, 2, 3, 4]. Мін-на кількість здобувачів, з якої формується академгрупа для вивчення ВД: в межах ун-ту – 20 ос.; в межах спец-ті – 12 ос. Як було зазначено керівництвом ЗВО, а також керівниками структурних підрозділів, можливе формування малочисельних груп (як винятков) [Зустрічі 1, 2, 3, 7]. Відповідно до ОП та НП студентам пропонуються семестрові блоки: вибір 1-ї дисципліни з 3-х запропонованих випусковою кафедрою, що, на думку ЕГ, суттєво обмежує студентів у формуванні власної освітньої траєкторії. Такі дисципліни змушують здобувачів протиставляти інтереси України та одного з 2-х регіонів Європи за: політико-правовими системами, держуправлінням, внутрішньополітичним та соціально-економічним розвитком, зовнішньою політикою, націдеологією та політичними елітами тощо (ВВС 4- 5, ВВС 7-9). Політика, правові системи, націдеологія та політичні еліти України мають бути пріоритетом для навчання за ОП (також відповідно і до СВО). Більше того, «Зовнішня політика України» належала до нормативних (НП 2017-2019 рр.). Здобувачі інформували ЕГ, що вони мають можливість обрати дисципліни із запропонованих [Зустрічі 3,4]. Формування дисциплін вибору мало б враховувати специфіку ОП, перспективи працевлаштування, потреби роботодавців, які зазначили ЕГ, що потребують фахівців не лише європейського, а й східного спрямування [Зустріч 8]. Аналіз можливості реалізації права студентів на вільний вибір НД засвідчив, що на даний момент у ЗВО діє модель, що не дозволяє повною мірою його реалізувати.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Відповідно до НП, всі ОК ОП мають практичні заняття, проте не вказано жодного семінарського заняття, що не відповідає силабусам та іншим документам за ОП. Заплановано 3 практики (2, 6, 7 семестри). Кількість кредитів відведених на практики – 12 (5 % підготовки за ОП). З них: Виробнича практика (перекладацька) – 6 кр., Навчальна практика з інформаційних технологій та комунікацій – 3 кр, що належать до Циклу ППС; Навчальна туристично-екскурсійна практика – 3 кр. (Цикл ППОП). Відповідно до СВО, мінімальний обсяг практики – 6 кр. Проте під час першої зустрічі з ЕГ, гарант ОП визнав, що не враховано мінімальну кількість кредитів для 2-х з 3-х практик, проте

наступного дня завідувачка кафедри пояснила це власним трактуванням стандарту [Резервна зустріч]. Отже, виходячи із трактування ЗВО СВО, практична складова може складати лише 2,5% із загального обсягу підготовки. ЕГ, відповідно до СВО, а також виходячи із потреб здобувачів та потенційних роботодавців, вважає, що кожна практична складова (практика) повинна становити не менше 6 кредитів. РП та силабуси з кожного виду практичної діяльності наявні. Договори на проведення практик укладені (надані на запит ЕГ). При спілкуванні зі здобувачами вищої освіти та стейкхолдерами отримані позитивні відгуки про місця проведення практик та рівень підготовки, які демонструють студенти під час проходження практик [Зустрічі 3, 8]. Проте здобувачі другого року навчання відмічали певні труднощі під час проходження Навчальної практики з інформаційних технологій та комунікацій, особливо через брак теоретичних знань та великий обсяг інформації [Зустріч 3]. За результатами практик заповнюються документи, проводиться дифзалік (Навчальна практика з інформаційних технологій та комунікацій) чи залік (2 інші) [Зустріч з гарантом]. На підставі договорів і довготривалих професійних стосунків сформована професійна та різнопланова база проходження практики. Відповідно до Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти ЗНУ, Виробнича практика покликана підготувати майбутніх фахівців до реальної практичної роботи, забезпечити належний рівень їхньої професійної підготовки. Метою виробничої практики є поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти у процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок, ознайомлення безпосередньо в установі, організації, на підприємстві з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання професійних умінь і навичок зі спеціальності... Проте відповідно до силабусу: «Основними завданнями перекладацької практики є сформувати практичні навички перекладу з англійської мови та на англійську мову на базі отриманих теоретичних знань, а також здатність обирати перекладацьку стратегію під час професійного спілкування». Під час зустрічі з ЕГ випускники за ОП «Країнознавство» продемонстрували задоволення рівнем практичної підготовки за ОП [Відкрита зустріч].

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Здобувачі вищої освіти за ОП «Країнознавство» повинні володіти комунікативними та лідерськими навичками, аналітичним мисленням, бути гнучкими, толерантними, вміти працювати в команді, бути цілеспрямованими, відповідальними та креативними. Виходячи з цього, освітні компоненти ОП повинні забезпечувати набуття здобувачами вищої освіти відповідних соціальних навичок (soft skills). У даній ОП їх набуття досягається за допомогою вивчення обов'язкових дисциплін: «Основи наукових досліджень», «Політична психологія», «Аналіз і прогнозування глобальних процесів», «Дипломатична та консульська служба», «Дипломатичний протокол та етикет», «Конфліктологія та теорія переговорів», «Туристичне країнознавство», «Навчальна туристично-екскурсійна практика». Зміст силабусів та робочих програм дисциплін, зокрема, види навчальної діяльності та методи навчання (рольові ігри, інтерактивні лекції, дискусії, моделювання ситуацій тощо), а також тематика занять загалом сприяють формуванню у здобувачів вищої освіти необхідних soft skills. Зі слів здобувачів, вони беруть активну участь у різних позанавчальних заходах, а саме: конференціях, круглих столах, займаються громадською діяльністю. За сприяння студентського клубу «РАТУС» регулярно проводиться дебатний турнір [Зустрічі 3,4]. Стейкхолдери, зокрема потенційні роботодавці, відзначають, що здобувачам вищої освіти за даною ОП бракує навичок планування та використання часу, стресостійкості, робочої дисципліни [Зустріч 8]. В Університеті діє Студентське самоврядування, метою якого є захист прав та інтересів студентів та їхня участь в управлінні ЗНУ.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Освітній процес за програмою здійснюється в такому співвідношенні (НП 2017р./2020 р.): аудит. заняття - 2588/2166 (з них: лекції - 960/2986, лаб. - 32/28, практ. - 1596 /1128, семінарські - відсутні в плані); сам. робота - 4612/4404. Таким чином, загальний обсяг за програмою становить: 2017 р - 7200 (240 кр), проте 2020 р. - 6570 (219 кр.). У НП 2020 р. допущені помилки: зазначена кількість ауд. год. менша за кількість суми лекційних (виходячи з цифр в попередніх стовпчиках, має складати 1038 год.); сума стовпчику із загальним обсягом год. - 7200 - не дорівнює аудиторні год. (всього) - 2166 + самостійна робота- 4404 . Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у ЗНУ п.п 3.2.3. та 3.2.4. існує чітке розмежування між двома видами занять: практичне та семінарське. Відповідно до НП ОП забезпечується лише практичними заняттями. Натомість семінарські заняття більш сприяють розвитку творчої самостійності здобувачів вищої освіти, поглиблюють їх інтерес до науки і наукових досліджень, розвивають культуру мови, вміння та навички публічного виступу, участі в дискусії. Практичні заняття доречні з фізичного виховання, мовної підготовки, проте з основних (фахових) дисциплін відсутність семінарських занять унеможливує досягнення ПРН у повному обсязі. У силабусах та РП подекуди прописані семінарські заняття, що, в свою чергу, не відповідає НП (н-д, «Історія України», «Міжнародні організації», «Політологія»). Відповідно до п.п 3.3.1. Положення про організацію освітнього процесу у ЗНУ: «Час для самостійної роботи

регламентується робочим НПП і повинен становити від 50 до 70% загального обсягу навчального часу,.... відведеного для вивчення конкретної дисципліни». Проте, відповідно до НПП 2020 р., ВСУ 10 містить 100 % год. ОК на с.р., але ще й 28 год. лекцій, що знов демонструє помилку в плані; ВСС 4 - 72 %; також загальний відсоток самостійної роботи за Блоком дисциплін вільного вибору студентів в межах спец-ті складає лише 38. Практична підготовка здобувачів здійснюється шляхом проходження практики. Сумарна кількість екз. та зал. з урахуванням практик та курс. роб. за н. р. відповідає «Положенню...», що підтверджено здобувачами та ІП. Робочий час НПП становить 36 год./тижд. Максимальне навчальне навантаження на одну ставку не перевищує 600 год. на н. р. [Зустріч 5]. НПП підтвердили, що фактичне навантаження відповідає зазначеному, а також навели приклади сприяння Ун-том їхньої викладацької майстерності [Зустріч 2]. ЕГ має констатувати, що серед різноманітних опитувань, запроваджених для здобувачів, поки відсутнє таке, що стосувалося би реального їхнього навантаження. Проте, здобувачі під час зустрічі з ЕГ зазначили, що співвідношенням обсягу окремих ОК ОП та фактичним навантаженням вони задоволені. Студенти не вважають себе перевантаженими. Єдиним виключенням є Навчальна практика з інформаційних технологій та комунікацій [Зустріч 3]. На думку ЕГ, дана проблема пов'язана з недостатньою кількістю відведених кредитів для її проходження.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За ОП «Країнознавство» підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою не здійснюється. Проте в ЗНУ наявне Положення про дуальну форму здобуття вищої та фахової передвищої освіти в ЗНУ [<https://cutt.ly/hxGaXa8>]. Також в Університеті реалізується пілотний проєкт «Впровадження дуальної форми здобуття освіти у закладах фахової передвищої та вищої освіти».

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Понад 50 % (66,3%) обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю. Серед дисциплін вільного вибору в межах Університету є такі, що забезпечують формування компетентності з української і зарубіжної культури (3 кредити); з медичної допомоги, безпеки життєдіяльності, цивільного захисту (3 кредити); з філософії, соціально-політичних наук (3 кредити) Вибіркова частина ОП становить 29 % ЄКТС від загального обсягу. Вибір навчальних дисциплін здійснюється шляхом персонального голосування в Moodle і передбачає їх розташування за пріоритетами: від першого до третього. При спілкуванні зі здобувачами вищої освіти та стейкхолдерами отримані позитивні відгуки про місця проведення практик та про рівень загальної та практичної підготовки, які демонструють студенти під час проходження практик. Сформована потужна різноманітна база проходження практики. За сприяння студентського клубу «РАТУС» регулярно проводиться дебатний турнір. В Університеті діє активне Студентське самоврядування.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

НПП 2020 р. має багато помилок: кількість аудиторних годин + самостійної роботи не дорівнюють загальному обсягу годин, відповідно не корелюється кількість кредитів; помилки в підрахунку загальних лекційних годин та інші. Практична підготовка за НПП 2020 р. складає лише 5 % від загального обсягу ОП. Постійний контакт представників ЗВО із потенційними роботодавцями не відображає відповідного коригування змісту ОП. ВСС 4-5, ВСС 7-9 містять в собі ОК, що пов'язаний з національними інтересами/зовнішньою політикою України, а таким чином унеможливають досягнення всіх ПРН за ОП. СЛС ОП містить компоненти, які відсутні в НПП і навпаки, і не чітко демонструє й обґрунтовує взаємозв'язок та порядок вивчення ОК програми. Зміст ОП лише частково відповідає предметній області спеціальності. ПРН, визначені ОП, лише частково забезпечуються обов'язковими компонентами ОП. Натомість хибно вказується забезпечення ПРН ВК. Модель вільного вибору навчальних дисциплін, що діє в ЗВО не дозволяє повною мірою реалізувати право студентів на формування індивідуальної освітньої траєкторії. Рекомендації: розширити перелік дисциплін індивідуального вибору здобувачів з урахуванням побажань стейкхолдерів. Привести кількість кредитів для кожної з видів практики до 6, що, по-перше, відповідатиме СВО, а по-друге, вирішить ще одну нагальну проблему – перенавантаження здобувачів під час проходження зазначеної вище практики. Окремо запровадити перекладацьку практику, а виробничу зробити у відповідності до вимог як внутрішніх документів ЗВО, так і предметної області (за СВО). Розробити фактичну СЛС, яка б демонструвала дизайн ОП та логіку вивчення ОК; корелювала з НПП, РП, ОП, а також демонструвала реальний взаємозв'язок між ОК. Унормувати реальне використання семінарських та практичних занять відповідно до нормативних документів і потреб ОП. Дослухатися порад фахівців-практиків, відображаючи це у внутрішніх документах кафедри, а також під час реалізації ОП. Запровадити опитування здобувачів вищої освіти щодо реального навантаження. Переглянути зміст обов'язкової частини ОП таким чином, щоб ОП повністю відповідала предметній області спеціальності. Дисципліни, що відповідають основному фокусу ОП (н., «Політико-правові системи країн Західної Європи/Центральної та Східної Європи», «Державне управління в Україні...», «Внутрішньополітичний та соціально-економічний розвиток країн Західної Європи/Центральної та Східної Європи», «Внутрішньополітичний та

соціально-економічний розвиток України», «Зовнішня політика країн Західної Європи/Центральної та Східної Європи», «Зовнішня політика України», «Національна ідеологія та політичні еліти країн Західної Європи/Східної Європи (на прикладі Болгарії та Польщі)», «Національна ідеологія та політичні еліти України» і под.), доцільно перенести із блоку ВД до обов'язкових, дещо структурувавши та модернізувавши курси. Виправити наявні помилки в НП 2020 р., привівши у відповідність до ОПП, СВО та інших нормативних, в тому числі внутрішніх, документів.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

На думку ЕГ, вищезазначені недоліки є суттєвими і перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання. Проте виявлені недоліки можна усунути протягом одного року.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

На офіційному сайті Університету представлені Правила прийому до ЗНУ в 2021 році, Положення про Приймальну комісію ЗНУ – 2021, Умови прийому до ЗВО України в 2021 р. [<https://cutt.ly/sxGsvfy>]; Інформаційні матеріали щодо документів осіб, які мають право на спеціальні умови в 2020 році [<https://cutt.ly/8xGsTJP>]; Перелік акредитованих спеціальностей та освітніх програм ЗНУ, на які здійснюється вступ в 2021 році [<https://cutt.ly/OxGsOB2>]; Додаток 4 до Правил прийому 2021 (Перелік сертифікатів ЗНО) [<https://cutt.ly/fxGsSDp>], Додаток 6 до Правил прийому 2021 (Таблиця переведення середнього балу документу про ПЗСО) [<https://cutt.ly/nxGsGrX>], Порядок прийому осіб на навчання, які проживають на тимчасово окупованих територіях до ЗНУ у 2020 році [<https://cutt.ly/axGsJUA>]; Перелік документів, необхідних для вступу, Етапи вступної кампанії, Вартість навчання в 2020 році, Обсяг державного замовлення в 2021 році тощо також розміщені на офіційному сайті Університету [<https://cutt.ly/oxGsLB2>]. У 2021 році для вступу на ОС бакалавр приймаються сертифікати ЗНО 2018–2021 років. Для вступу на навчання за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», ОП «Країнознавство» у поточному році необхідні сертифікати з української мови та літератури, іноземної мови, історії України або математики, або біології, або географії, або фізики, або хімії. Правила прийому на навчання за освітньою програмою «Країнознавство» є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти. Також для зручності абітурієнтів розроблена Мапа сайту [<https://cutt.ly/1xGsCEO>] та працює Віртуальний консультативний центр Запорізького національного університету «Вступ-2021» [<https://cutt.ly/vxGsB1h>].

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на ОП «Країнознавство» враховують особливості та специфіку спеціальності, а саме рівень підготовки абітурієнтів із профільних гуманітарних дисциплін: українська мова та література (встановлено коефіцієнт 0.3), іноземна мова (0.3), історія України або математика, або біологія, або географія, або фізика, або хімія (0.3) [<https://cutt.ly/axGs1eg>]. Вимоги до вступників, на думку ЗВО, є ефективним способом для формування контингенту здобувачів, які вмотивовані та здатні до навчання на ОП [Зустріч 7]. Проте деяка інформація, зокрема: Інформаційні матеріали щодо документів осіб, які мають право на спеціальні умови, Порядок прийому осіб на навчання, які проживають на тимчасово окупованих територіях до ЗНУ, вартість навчання тощо є не актуальною [<http://surl.li/nedg>].

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ЗНУ визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності, є доступними для всіх учасників освітнього процесу, а також відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні. Зазначене вище підтверджується Положенням про організацію освітнього процесу у Запорізькому національному університеті. Визнання результатів навчання в межах

програми академічної мобільності здійснюється на основі Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу... (п. 2.20): «Здобувачам вищої освіти, які направлені Університетом на навчання до інших закладів вищої освіти (у тому числі іноземних держав), ректором може надаватись дозвіл на навчання за індивідуальними навчальними планами. Умови регламентуються Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність Запорізького національного університету» [<https://cutt.ly/tXGs3tU>]. Визнання результатів навчання за програмою академічної мобільності здійснюється на основі ЄКТС. Порівняння обсягу навчального навантаження під час здобуття вищої освіти в межах програми академічної мобільності ґрунтується на зіставленні результатів навчання, яких було досягнуто здобувачем вищої освіти у закладі-партнері вищої освіти, та результатів навчання, запланованих відповідною освітньою програмою ЗНУ. Відповідно до «Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці у ЗНУ» п.п. 2.1: «Перезарахування дисциплін здійснюється на підставі академічної довідки, завіреної в установленому порядку або додатку до документа про спеціальну (вищу) освіту, виданого акредитованим навчальним закладом» [<https://cutt.ly/VxGs7qD>]. У «Положенні про переведення, відрахування та поновлення студентів у Запорізькому національному університеті» детально прописана сама процедура та необхідні документи для переведення з інших ЗВО, вимоги є чіткими і зрозумілими, документи оприлюднені на веб-сайті ЗНУ [<https://cutt.ly/bxGs6Ct>]. Під час спілкування зі здобувачами вищої освіти було з'ясовано, що студенти знають про можливість використання свого права на академічну мобільність [Зустрічі 3, 4]. Прикладом застосування процедури визнання результатів, отриманих у інших ЗВО можна вважати переведення однієї здобувачки у 2017 р. на 3 курс з Дніпропетровського національного університету імені О. Гончара. Навчання іншої здобувачки 4 курсу за ОП «Країнознавство» в Університеті Фоджа (Італія) є прикладом реалізації права студентів на академічну мобільність. За результатами навчання в іноземному ЗВО, здобувачці було перезараховано: Політологію, Культурну антропологію, Основи критичного мислення, Дипломатичну та консульську службу, Конфліктологію та теорію переговорів. Процедура визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, є зрозумілими, доступними на офіційному веб-ресурсі та застосовуються під час реалізації ОП «Країнознавство».

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулює «Положення Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті» [<https://cutt.ly/wXGdeIj>], в якому визначений порядок дотримання прозорості, об'єктивності та забезпечення якості проведення процедури оцінювання результатів навчання у неформальній освіті. Процедура прописана чітко. На ОП є приклади часткового визнання результатів неформальної освіти двома здобувачками вищої освіти четвертого року навчання, яким за рішенням Предметної комісії перезарахували частини курсів [Зустріч 7; з гарантом]. Механізм даної процедури виглядає наступним чином: заяви здобувачок - розпорядження проректора з науково-педагогічної роботи - створення комісії - перше засідання комісії - наступні засідання комісії окремо за кожним ОК. На першому засіданні комісія розглянула загальну можливість перезарахування результатів, здобутих у неформальній освіті, визначила наступні дати засідань окремо за кожним ОК, надала рекомендації здобувачкам щодо ознайомлення з методичними матеріалами в системі за кожним ОК. Були створені Предметні комісії з «Конфліктології та теорії переговорів» та «Політичною психологією». За першим ОК, після розгляду сертифікатів про проходження онлайн курсів, а також за результатами співбесіди, було прийнято рішення про перезарахування лише 1 модуля. За другим ОК, після відповідної процедури, було прийнято рішення про перезарахування лише окремих тем з дисципліни. Під час інтерв'ювання здобувачів ОП було визначено, що вони чітко розуміють зміст поняття «неформальна освіта», з правилами і процедурами визнання результатів неформальної освіти ознайомлені, а також використовують ці можливості [Зустріч 3].

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання, розміщені на офіційному веб-сайті, які є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Правила прийому на навчання за ОП враховують особливості самої програми. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, закріплено нормативно, а також реалізується на практиці.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Подекуди застаріла інформація на сайті Університету. Рекомендації: Оновити на офіційному сайті ЗНУ: Інформаційні матеріали щодо документів осіб, які мають право на спеціальні умови, Порядок прийому осіб на навчання, які проживають на тимчасово окупованих територіях до ЗНУ, Вартість навчання.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Критерій 3 має загальну відповідність рівню В. Правила прийому на ОП є чіткими, враховують особливості ОП, не містять дискримінаційних положень, існують чіткі процедури визнання результатів освіти, отриманих у інших ЗВО. Виявлені недоліки є незначними.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

ЕГ в ході аналізу документів та онлайн опитування виявила, що основні методи викладання та навчання, основні методи контролю регламентовані “Положенням про організацію освітнього процесу в ЗНУ”[<https://cutt.ly/vxGdy8A>], “Положенням про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в ЗНУ”[<https://cutt.ly/zxGdQLm>]. Під час зустрічей було з'ясовано, що методи, форми навчання та викладання сприяють реалізації студентоцентрованого підходу, відповідають принципам академічної свободи та виступають інструментом досягнення мети, проміжних цілей та програмних результатів навчання [Організаційна зустріч, Відкрита зустріч, Зустрічі 2-5]. Здобувачі вищої освіти забезпечені правом вибору навчальних дисциплін (не менше 25%) - на ОП “Країнознавство” - 81 кредит [Зустріч з гарантом, Зустріч 5, з адміністративним персоналом]. Методи навчання і викладання, що застосовуються на ОП, відповідають принципам академічної свободи, що викладені в ЗУ “Про вищу освіту” і деталізуються в “Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників ЗНУ”[<https://cutt.ly/gxGdY2N>]. В університеті створені умови для автономії і свободи навчання, викладання та науково-дослідницької діяльності. Викладачі, які здійснюють освітній процес, вільні в своєму виборі різних способів подання навчального матеріалу (наприклад, силабус Маклюк О. М., “Економічна та політична історія світу”: студент має описати інтерв'ю з видатним діячем певної країни). Найбільше перевага надається інтерактивним методам навчання, що підтверджено на зустрічі з НПП (Черкасов, Давлетов) це мультимедійні презентації, робота в малих групах, лекції-дискусії тощо [відповідно до силабусів]. ЕГ в бесідах із студентами та випускниками з'ясувала, що саме такі форми та методи навчання їм до вподоби, більше того, деякі з них, маючи досвід академічної мобільності, продовження навчання за кордоном, (зокрема в Інсбруку) стверджують, що знання отримані на ОП дають їм кращі знання, ніж за кордоном [Зустріч 3]. Інтерактивність є ключовим елементом ефективного навчання за ОП, в тому числі в карантинний період. Усі сторони освітнього процесу активно використовують інтерактивні можливості CE3N ЗНУ, і успішно освоїли онлайн платформи, наприклад, Google meet, Zoom, Ideaboardz та інші, що абсолютно доречно з огляду на поточну епідеміологічну ситуацію [силабуси, Зустрічі 2,3,4]. На зустрічах з НПП та здобувачами їх акцент був на впровадженні інтерактивних методів навчання в освітній процес. Зауважимо, що враховуються результати опитувань студентів [<https://cutt.ly/zxGgEF7>] (в штаті ЗНУ з минулого року два професійних соціолога) [Зустріч 5].

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

ЕГ переконалась, що студентам надається доступна інформація щодо змісту, цілей, програмних результатів навчання [Зустріч 3 і 4]. Також інформацію про форми і методи викладання в рамках ОК, критерії оцінювання, які можна знайти на сайті ЗНУ у силабусах [<https://cutt.ly/zxGhWTN>]. Крім того, така ж інформація розміщена в системі Moodle Університету в більш розширеному форматі. Також викладачі розповідають студентам на першому занятті про порядок і систему нарахування балів, цілі дисципліни, перелік компетентностей, якими здобувач оволодіє по завершенню курсу [Зустріч 2]. В межах ОК в Moodle присутнє методичне забезпечення до контрольних робіт, тестів, наведені приклади презентацій та інші матеріали, що в доступній та зрозумілій формі роз'яснюють здобувачам суть завдань. Наприклад, в матеріалах О. М. Маклюк, А. В. Омельченко, О. Р. Давлетова. Також в межах дисциплін наявні методичні рекомендації до курсових робіт, до захисту практичних завдань тощо [Moodle]. ЕГ з'ясувала, що перед сесією студентам зазвичай нагадують про основні аспекти системи накопичення балів [<https://cutt.ly/qxGhIrB>], а також про можливості отримання додаткових балів [<https://cutt.ly/TxGhAwZ>] [Відкрита зустріч 3].

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

За ОП “Країнознавство” здобувачі вищої освіти мають достатні можливості для поєднання навчання і досліджень. Зокрема, викладачі кафедри активно впроваджують в навчальні курси свої наукові здобутки [Організаційна зустріч, з гарантом, Резервна зустріч]. Діє Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ЗНУ. Також, за словами НПП кафедри, існує усталена практика залучення студентів до наукових проєктів. Здобувачі беруть участь у загальноуніверситетській науковій студентській конференції «Молода наука» [<https://cutt.ly/9xGhLMh>]. Серед останніх доробків здобувачів: Гавлаков К. (науковий керівник Омельченко А. В.) “Тоталітарний режим червоних кхмерів під егідою Пол Пота.” Ганоцький Антон (наук. керівник Єльніков М.В.), “Фактор Тайваню у геополітичному протистоянні КНР та США”, Гулак Катерина (наук. керівник Казакова О.М.) “Проблеми та перспективи розвитку українсько-болгарських відносин (1991-2020)”. Наукова тема кафедри до 2017 року “Міжнародні відносини та політичний розвиток зарубіжних країн”. Доценти Шиханов Р. Б., Маклюк О. М. та інші керували науковими роботами студентів в розрізі кафедральної теми [<https://cutt.ly/mxGhoJ3>; <https://cutt.ly/HxGjqOm>; <https://cutt.ly/ZxGjpUS>]. Також студенти беруть участь у роботі наукових груп, міжнародних та всеукраїнських конференцій, наукових круглих столах. НПП та здобувачі підтвердили свою участь в міжнародному проєкті “Інформаційна війна у сучасному медіа просторі: регіональний вимір та досвід антипропаганди для молоді” [<https://cutt.ly/AxGjf9u>] та в створенні науково-навчального фільму “По той бік Дніпра” [<https://cutt.ly/UxGjnv9>], який є у відкритому доступі. У 2020 р. Гоголідзе Хатія брала участь у конкурсі науково-дослідницьких проєктів Програми Фонду Віктора Пінчука «Завтра.ua» (наук. консультант Маклюк О.М.). Федькова Ірина (наук. керівник Омельченко А.В.) Економічні чинники розвитку туристичної галузі Каталонії (у співавторстві з А.В. Омельченком). // Актуальні проблеми міжнародних відносин та міжнародного права: матеріали Всеукраїнської наук. онлайн-конф. з міжнародною участю, м. Київ, 29 жовтня 2020 р. / Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2020. URL: <https://cutt.ly/uxj8hMc>. Участь у публічній дискусії студентів-бакалаврів на тему регіональних аспектів євроінтеграції Запорізької області [<http://surl.li/ofuqj>]. Кругли столи за участю студентів [<http://surl.li/ofvbj>; <http://surl.li/ofvfh>; <http://surl.li/ofvqj>]

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

ЕГ на зустрічах з працівниками Університету переконалась, що НПП систематично підвищують свою кваліфікацію та беруть участь у семінарах, конференціях, майстер-класах, стажуваннях Отриманий досвід впроваджують у власні ОК, а також оновлюють дисципліни з урахуванням вимог сучасності [Зустріч 2]. Неабияку допомогу НПП та здобувачам надає бібліотека університету. Здобувачам та НПП надано безоплатний доступ до наукометричних баз та до міжнародного ресурсу Unischek. Аналіз силабусів навчальних дисциплін (“Внутрішньополітичний та соціально-економічний розвиток країн регіону” (ЗЕПА) (Маклюк О. М.), “Дипломатичний протокол та етикет”(Шиханов Р. Б.), “Політична глобалістика” (Давлетов О. Р.), “Історія міжнародних відносин і дипломатії” (Казакова О. М.) продемонстрував, що при оновленні більшості ОК були враховані останні вітчизняні та зарубіжні дослідження в галузі міжнародних відносин. Оновлення змісту ряду дисциплін пов’язане з науковими публікаціями викладачів, зокрема, ОК: Маклюк О. М. (“Політична психологія”, “Конфліктологія та теорія переговорів”), Омельченко А. В. (“Аналіз і прогнозування глобальних процесів”), Черкасов С. С. (“Національна ідеологія та політичні еліти країн Східної Європи”). Також ЕГ повідомлено, що до ОК ряду дисциплін внесені результати грантового Американсько-українського проєкту 2018 р. “Інформаційна війна у сучасному медіа просторі: регіональний вимір та досвід антипропаганди для молоді» [Зустрічі 2 та 3]. ЕГ вважає, що оновленню ОК сприяє активна залученість викладачів кафедри до міжнародних наукових стажувань, (імплементовано нові надбання до ОП). Зокрема, професор Давлетов О. Р. (м. Вільнюс (Литва) 2019 р.) доцент Омельченко А. В. (м. Любляна (Словенія) 2016 р.), доцент Черкасов С. С. (м. Фоджа (Італія) 2019 р. доцент Маклюк О. М. (м. Освенцим (Польща)) 2018 р. Систематичне оновлення ОП регламентується в ЗНУ “Положенням про розроблення навчальних планів підготовки здобувачів ступенів вищої освіти бакалавра та магістра ЗНУ” [<https://cutt.ly/QxGjRYx>] та “Положенням про розробку та оформлення освітньої програми ЗНУ” [<https://cutt.ly/wxGjUGT>]. Гарант до 1 лютого кожного року переглядає зміст освітньої програми. Тим не менше, аналіз змісту силабусів показав, що частину інформації варто оновити. Крім того, в частині силабусів надто застаріла література до курсу, що іноді відстає від тематики курсу на 10 років (найновіша 2003 року) зокрема, “Зовнішня політика України” [<https://cutt.ly/rxGjALL>]. На базі університету функціонує Школа педагогічної майстерності, де викладачі обмінюються досвідом щодо форм і методів викладання, врахування інноваційних практик, критеріїв оцінювання тощо [<https://cutt.ly/DxGjG6S>].

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов’язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ОП «Країнознавство» реалізується у відповідності до Стратегії інтернаціоналізації Запорізького національного університету (введено в дію 23.06.2020 р.) [<https://cutt.ly/BxGQvRN>], Плану інтернаціоналізації Запорізького національного університету (введено в дію 23.06.2020 р.) [<https://cutt.ly/8xGEecw>], Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників ЗНУ (введено в дію 01.02.2016 р) [<https://cutt.ly/qxGEE5W>]. Інформація про можливості участі у міжнародних обмінах, проєктах, конкурсах оприлюднюється на сторінці Відділу міжнародних зв’язків ЗНУ [<https://cutt.ly/dxGEDQH>]. На зустрічах з академічним персоналом ОП “Країнознавство”, із здобувачами вищої освіти, із стейкхолдерами та іншими зацікавленими особами ЕГ переконалась, що процес інтернаціоналізації діяльності ЗВО є достатньо збалансованим, хоч і недостатньо активним. Зокрема, впродовж чотирьох останніх років були запрошені до проведення занять з іноземних ЗВО (Звягіна О.М., Варшавський університет; Джиммі Хілл, магістр освіти з консультативної психології і викладач Університету соціальних і гуманітарних наук у Варшаві). За

ОП “Країнознавство” в іноземних ЗВО працював доц. Омельченко А. В. - Університет м. Любляна (Словенія) [Зустріч 2, Резервна]. Зафіксована участь викладачів ОП у проектах ERASMUS+ напряму Жана Монне («European Values in Literary Arts (EUVOLIA)», академічний координатор доц. Черкасов С.С. та «Tailoring European Memory Politics for Peacemaking in Ukrainian Society», керівник модуля – доц. Маклюк О.М.); Наукове стажування за міжнародною програмою ICM Erasmus+ мав доц. Черкасов С.С. (Університет Фоджі (Італія)); Постійній участі науково-педагогічних працівників у міжнародних стажуваннях сприяє нормативна база ЗНУ, зокрема Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність [<https://cutt.ly/PxGEZAP>]. Наприклад, проф. Мільчев В. І. проходив стажування в м. Берлін, Німеччина, м. Уху, КНР; проф. Давлетов О. Р. м. Єрусалим, Ізраїль, м. Берлін, Німеччина, м. Освенцим, Польща, м. Вільнюс, Литва; доц. Маклюк О.М. м. Освенцим, Польща). Існують можливості участі для НПП та здобувачів вищої освіти в програмах академічної мобільності (Еразмус+, Поморська академія в Слупську, Польща, Вроцлавський університет, Польща, Університет Любляни, Словенія, Аньхойський університет, КНР). Фокус-групи з науково-педагогічним персоналом, здобувачами вищої освіти та адміністрацією, багаторазово підтвердили вищенаведену інформацію. На зустрічах була присутня студентка 4-ого курсу [зустріч №3], яка в другому семестрі 2019-2020 навч. року в рамках програми Erasmus+ навчалася в університеті Фоджі (Італія), для цього, за її словами, вивчала італійську мову. Така залученість учасників освітнього процесу сприяє їх ознайомленню із світовими здобутками за напрямком ОП як через окремі ОК, так і на практиці.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Університет впроваджує студентоцентризований підхід. Здобувачі в достатньому обсязі володіють інформацією про цілі, зміст та програмні результати навчання, порядок та критерії оцінювання у межах освітніх компонентів. Нещодавно затверджена Стратегія інтернаціоналізації. Реалізація міжнародних наукових проєктів в рамках Програми ЄС Erasmus+ за напрямом Програми імені Жана Моне.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Ряд силабусів має надто застарілу літературу, що вказує на несистемність її оновлення. Кількість саме здобувачів вищої освіти в процесах інтернаціоналізації вкрай незначна. Рекомендації: Системно оновлювати силабуси, в тому числі, новою літературою. Для збільшення кількості здобувачів, задіяних в процесах інтернаціоналізації можна, наприклад, впровадити регулярні круглі столи та семінари за тематикою ОП, додатково організувати щорічну міжнародну конференцію в партнерстві з іноземним ЗВО. Популяризувати програми академічної мобільності серед здобувачів, в тому числі під час зустрічей з випускниками.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В за критерієм 4.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Експертна група пересвідчилася, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти відповідають “Положенню про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ЗНУ” [<https://cutt.ly/IxGEoYG>], Рішенню Вченої ради Запорізького національного університету від 29 жовтня 2019 р. «Про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в університеті» [<https://cutt.ly/UxGE88T>]. Зазначені положення розміщені на сайті Університету і є доступними для всіх учасників освітнього процесу. Основна інформація щодо оцінювання поточних знань міститься у силабусах [<https://cutt.ly/ixGE5CQ>] та методичних матеріалах в системі Moodle [<https://moodle.znu.edu.ua>], яка слугує для можливості дистанційного навчання, про що ЕГ переконалася під час наданої можливості гостьового доступу до частини ресурсів Moodle ЗНУ. Зазначена інформація роз'яснює всі

питання про ОК, кількість кредитів, компетентості, форми контролю та структура курсу за темами. Критерії чіткі, зрозумілі, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання. На зустрічах зі студентами та викладачами ЕГ повідомили, що на початку кожного курсу здобувачам освіти роз'яснюють програму курсу та форми контролю [Зустрічі 2, 3, 4]. Всі питання підсумкового контролю регламентуються "Положенням про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ" від 27.09.2019 [<https://cutt.ly/pXGRkn>], "Положенням про Екзаменаційну комісію з атестації здобувачів вищої освіти у ЗНУ" від 29.10.2019 [<https://cutt.ly/NxGRuqSj>], "Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ЗНУ" від 18.12.2015 [<https://cutt.ly/NxGRgJA>]. Також здобувачі вищої освіти зазначили, що мають змогу використовувати інші системи зворотнього зв'язку [Зустрічі 3, 4]. Форми контролю та критерії оцінювання є зрозумілими для здобувачів. Задля удосконалення якості навчального процесу в ЗВО практикується збір інформації серед здобувачів вищої освіти в формі бесід кураторів, анкетування студентів [Зустрічі 1-4].

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Форма атестації здобувачів вищої освіти відповідає вимогам стандарту вищої освіти - атестаційний іспит. До нього включено: "Історія міжнародних відносин і дипломатії", "Конфліктологія та теорія переговорів", "Країнознавство", "Англійська мова". ЕГ відмічає, що, до компетентностей, якими має володіти здобувач, віднесено: "...використовувати на практиці положення теорії міжнародних відносин". Однак "Теорія міжнародних відносин" відсутня в ОП (протягом 2017-2020 рр), оскільки була перенесена до ОП "Країнознавство" другого (магістерського) рівня вищої освіти, оскільки, за словами завідувачки кафедри, бакалаврський рівень ще недостатній для вивчення теорії (в її глибинному сенсі) [Резервна зустріч, Зустріч з гарантом]. Атестаційний іспит є публічним. В ЗНУ призначений уповноважений з питань запобігання корупції. З 2020 року в роботі ЕК бере участь представник роботодавців.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти визначена внутрішніми документами, які регулюють процедуру проведення контрольних заходів у ЗНУ. Зокрема, це "Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового контролю навчання студентів" від 30.09.2019 р. [<https://cutt.ly/8xGTwxo>], та "Кодекс академічної доброчесності" від 30.10.2018 р. [<https://cutt.ly/CxGTy3J>]. Всі вищевказані документи є у вільному доступі на офіційному сайті ЗВО [<https://www.znu.edu.ua/3641.ukr.html>]. Ці документи забезпечують чіткість та зрозумілість проведення контрольних заходів. Здобувачі освіти, на підставі вище зазначених документів, мають змогу подати апеляцію у разі незгоди з отриманою оцінкою. Питання оскарження результатів контрольних заходів під час проведення екзаменаційних та залікових сесій розглядає апеляційна комісія. Склад апеляційної комісії визначається ректором університету (п. 4.6.8.) "Положення про організацію освітнього процесу в ЗНУ" [<https://cutt.ly/LxGThYI>]. Заступник декану історичного факультету з навчальної роботи Кривко Ірина, роз'яснила, що до її складу входять декан відповідного факультету, заступник декана з навчальної роботи, завідувач кафедри, голова профспілки, голова студентської ради, голова студентської профспілки. ЕГ впродовж всіх зустрічей, на яких обговорювали це питання (проректори, НПП, допоміжний персонал, здобувачі вищої освіти) отримувала чіткі та виважені відповіді [Зустріч 7]. Здобувачі зазначили, що вони ознайомлені із правилами проведення контрольних заходів та не мали підстав оскаржувати їх результати [Зустрічі 3, 4]. За словами здобувачів, декана - Мільчева В. І, його заступниці з навчальної роботи та інших, на ОП відсутні приклади таких конфліктів та ситуацій. Випадки відрахування студентів стосуються, в першу чергу, порушення фінансових зобов'язань [Зустріч 7]. За останні роки є один приклад, коли здобувач проходив процедуру повторного прослуховування курсу, із дотриманням всіх необхідних складових [Зустріч 7]. Здобувачі не називали прикладів упередженості викладачів, що свідчить про ефективність діючої системи в ЗНУ.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

ЗНУ розробив та затвердив "Кодекс академічної доброчесності" від 30.10.2018 р. [<https://cutt.ly/MxGTnx7>], що врегулює всі питання, які стосуються дотримання правил поведінки та використання інформації, яка може містити в собі плагіат. У разі виявлення порушень, роботу розглядає Рада з академічної доброчесності. На зустрічі з ЕГ, ректор Микола Фролов та перший проректор Олександр Бондар зазначили, що керівництвом ЗНУ пропагується нульова толерантність до плагіату (це стосується як працівників ЗВО, так і здобувачів), в разі порушення норм доброчесності з НПП не продовжують контракти. Ця норма є прописаною у вищезгаданому Кодексі, розділ V.: 5.1.3

позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади; 5.1.4 догана; 5.1.5 звільнення з посади. Проректор з науково-педагогічної роботи Юрій Каганов зазначив, що в університеті не встановлено мінімуму або максимуму дозволених запозичень: “Їх не повинно бути, але кожен випадок університет воліє розглядати індивідуально” [Зустріч 6]. Цю ж позицію (про мінімум) підтвердив гарант ОП, та декан факультету, НПП [<https://cutt.ly/nxGTRQm>]. Студенти-магістри підписують Декларації про академічну доброчесність. ЕГ вважає, що цю практику варто поширити і на бакалаврат. Здобувачі вищої освіти, активні учасники студентського самоврядування на зустрічах з ЕГ підтвердили свою поінформованість про академічну доброчесність [зустріч 3, 4]. У силабусах міститься інформація про політику академічної доброчесності, зазначається, що таке плагіат. У Moodle присутні зразки коректного цитування. Під час зустрічей у фокус-групах з'ясовано, що для популяризації проводять круглі столи на тематику академічної доброчесності [Зустрічі 3, 4]. НПП проводять роз'яснювальні роботи як в межах своїх ОК, так і як куратори груп, або представники адміністративного персоналу. Здобувачі підтвердили, що письмові роботи, які виконуються слухачами (курсові, тези, тощо), можуть перевірятись на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. В Кодексі вказані наступні заходи: 2.2.1.1 включення до освітніх програм підготовки бакалаврів і магістрів тематичних лекцій з академічної доброчесності та академічного письма; 2.2.1.5 перевірка (вибіркова чи суцільна) бакалаврських і магістерських робіт на предмет академічного плагіату; 2.2.1.6 створення електронного репозитарію магістерських робіт. Наповнення репозитарію наразі триває (1 рік). Для бакалаврського рівня це також передбачено, але на практиці ще не реалізовано. При спілкуванні з адміністрацією та допоміжними підрозділами Університету ЕГ виявила, що представники студентського самоврядування та інші структури не мають тотожного уявлення про ступінь можливих запозичень. Цифри коливалися від 1% до 25% [зустріч 1-5]. Загалом студенти дають різну інформацію з цього приводу. Таким чином, ЕГ змушена констатувати, що в Університеті не існує дієвого механізму визначення допустимого рівня запозичень.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форма атестації здобувачів відповідає діючому стандарту. Процедура апеляції контрольних заходів чітка і прозора. Працює Рада академічної доброчесності, що має прозорий алгоритм діяльності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Відсутність чіткого цифрового “порогу” допустимих запозичень, що негативно впливає на чіткість розуміння здобувачами та НПП рівня унікальності текстів і може призводити до суб'єктивного трактування учасниками освітнього процесу спірних ситуацій. Програма атестаційного екзамєну недосконала, з огляду на включення до її змісту РН, які не забезпечуються відповідними ОК. Рекомендації. Розробити та впровадити чіткі числові критерії рівня унікальності тексту (наприклад, до 25% - допустимий, до 35% - загрозовий, понад 40% - недопустимий (або - зелений, жовтий, червоний) тощо). Привести програму атестаційного екзамєну у відповідність до ПРН ОП “Країнознавство”. Підписання Декларацій про академічну доброчесність має стати практикою і для здобувачів за ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за всіма видами наукових робіт. Популяризувати академічну доброчесність з 1 курсу і не лише на прикладі проявів плагіату, але й іншими засобами (квести, круглі столи, тренінги тощо).

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Зважаючи на наведені факти та докази, ЕГ вважає, що даний критерій відповідає рівню В. Зауваження носять рекомендаційний характер.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Експертною групою був проведений ґрунтовний аналіз наданих Університетом документів щодо відповідності викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми. Надана гарантом ОП зведена інформація про викладачів, які викладають дисципліни за даною ОП підтверджена публікаціями останніх років та фактами професійної діяльності [<https://cutt.ly/qxGYsuQ>]. Отримана інформація та надані пояснення під час фокус-груп підтверджують, що освітні компоненти ОП забезпечуються викладачами, які за своєю академічною та/або професійною кваліфікацією в основному відповідають дисциплінам, що викладають [Зустріч 2 та Відкрита зустріч]. У цьому контексті звертають увагу дисципліни географічного циклу, які викладають кандидати історичних наук, зокрема це пан Омельченко А., що читає курси “Фізична географія країн світу” та “Економічна географія країн світу”. Відсутні також профільні публікації із зазначених курсів. Кандидат історичних наук Черкасов С. також веде непрофільний курс - перекладацьку практику, але ЕГ були надані відповідні документи (сертифікат), що підтверджують його кваліфікацію і повну відповідність ОК. Згідно з документацією за акредитаційною справою, викладання дисциплін ОП забезпечують 4 доктори наук та 14 кандидатів наук НПП. У результаті зустрічей та наданих документів [<https://cutt.ly/KxGYjOJ>] підтверджено, що більшість викладачів володіє іноземними мовами [Зустрічі 2, 5 Відкрита зустріч]. Професійна кваліфікація НПП також підтверджується їх практичним досвідом роботи у державних та інших установах [Зустрічі 2, 7, 8]. Практично всі викладачі ОП є членами національної громадської організації “Всеукраїнської асоціації політичних наук”. За результатами роботи ЕГ було встановлено, що викладачі систематично проходять підвищення кваліфікації, беруть участь у міжнародних стажуваннях, наукових проєктах, конференціях та семінарах, пишуть наукові роботи із залученням здобувачів освіти [Зустрічі з гарантом, Резервна].

2. Процедура конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

ЕГ вважає, з огляду на всю повноту інформації на сайті ЗНУ та проведені зустрічі, що процедура конкурсного відбору НПП є прозорою та відкритою [Зустріч 2, 5 та резервна]. Алгоритм конкурсного відбору прописаний в “Положенні про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладення з ними контрактів (трудових договорів) ЗНУ” [<https://cutt.ly/SxGYAHb>]. ЗВО подає оголошення про вакантні посади у Запорізьку обласну академічну газету “Запорізький університет” [<https://cutt.ly/VxGYKH8>]. У керівниці навчального відділу Горlach В. та у заступниці начальника відділу кадрів Драєвської Я., було з’ясовано, що процедура конкурсного відбору відповідає вищенаведеному положенню [Зустріч 5, Резервна зустріч]. Алгоритм перевірки НПП, які йдуть на конкурс: розгляд наукових доробків викладача за останні 5 років, стажування (є обов’язковим), стаж науково-педагогічної діяльності тощо [Зустріч 5]. Вказано, на цій же зустрічі, що “Положення” стосується всіх, хто претендує на ставку і вище. ЗВО наголошує, що існуюча система сприяє залученню практиків, зокрема мова йде про професора Станчева М., та співробітника Варшавського університету, фахівця з міжнародних відносин Звягіної О. При конкурсному відборі враховується рейтинг НПП, що визначається за чітко прописаними “Критеріями рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників Запорізького національного університету” [<https://cutt.ly/QxGYV7e>], які затверджені Вченою радою ЗВО (протокол № 6 від 28.01.2020 р.) У ЗВО прийнято “Порядок присвоєння вчених звань науково-педагогічним працівникам Запорізького національного університету” затверджений вченою радою ЗВО (протокол № 12 від 18.06.2018 р.) [<https://cutt.ly/6xGYomO>]. Отримані вчені звання впливають на рейтинг викладача, що в свою чергу, впливає на термін укладення трудових договорів. Відповідна процедура конкурсного відбору дозволяє, з точки зору Університету, забезпечити якісний та професійний склад НПП, а також високий рівень реалізації ОП. Університет залучає до ОП молодих викладачів, наприклад, Бойко О., яка спеціалізується на балканістиці. Виховання власних кадрів за новими науковими напрямками сприяє оновленню кадрового потенціалу ОП. Планується продовження такої політики добору НПП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Впродовж серії онлайн зустрічей та аналізу наданих документів, ЕГ переконалася в активному залученні роботодавців до співпраці за даною ОП [Зустрічі 6, 8]. Роботодавці долучаються до організації освітнього процесу та активно сприяють практичній підготовці здобувачів освіти. Зокрема, ЕГ вдалося поспілкуватися з: заступником голови ЗОДА Шихановим Русланом (два місяці лише як перейшов з Університету, де викладав на ОП “Країнознавство”, був залучений, за його словами, до розробки ОП) - керівником Управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності ЗОДА Бойко Артуром (повідомив ЕГ, що залучений до ЕК за ОП “Країнознавство”, активно співпрацює з університетом, входить до Ради роботодавців. Пан Бойко повідомив, що за останні 5 років працював в Управлінні 2 випускники. - начальником Управління міжнаціональних відносин та релігій Департаменту культури, туризму, національностей та релігій ЗОДА Мяло Павлом (залучає студентів до практики за напрямом туризм, залучав здобувачів до робіт зі створення стратегії розвитку туризму в регіоні, опрацьовано напрямки “гастротуризм”. Залучає здобувачів до організації зустрічей міжнародних делегацій при ЗОДА. Повідомив, що рекомендує в ОП звернути увагу на конфліктологію, мови, аналітичну роботу). - головою Запорізького обласного товариства болгарської культури Мітковим Василем. Повідомив ЕГ, що студенти стажуються при Товаристві під час міжнародних заходів, вчать болгарську мову, були випадки, що працювали із болгарськими викладачами. - начальником юридичного відділу профспілкового комітету ПАТ «Запоріжсталь» Ігорем Чумаченко. Він підтвердив ЕГ, що залучає студентів до проходження практики на підприємствах Запорізької області, більше того, за останні 18 місяців працював понад 30 студентів ЗНУ на постійну роботу. Всі стейкхолдери повідомили, що активно беруть участь в оновленні ОП, в той же час, пани Шахов Р. та Бойко А. заявили, що ОК ОП “Країнознавство” їх повністю влаштовують і міняти зараз нічого не треба [Зустріч 8]. Запитання ЕГ про час останньої зустрічі Ради роботодавців та його голову виявились для стейкхолдерів складними; відповіді розходились.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

За твердженнями гаранта, завідувачки кафедри, деяких стейкхолдерів, обох проректорів та інших учасників освітнього процесу, ЗНУ залучає практиків до освітнього процесу. Зокрема, прочитав лекції студентам Університету, в тому числі здобувачам ОП “Країнознавство” лектор, що працює у Варшавському університеті Джіммі Хілл [https://cutt.ly/axGUeIQ]; Президент Ради національних меншин Запорізької області, засновник Арабського центру Хамдамі Науфаль та директорка державного центру МОН України Шаповалова Олена [https://cutt.ly/UxGUmHo] провели круглий стіл, присвячений зародженню арабістики у Запоріжжі [https://cutt.ly/pcctSyp] ЕГ зазначає, що прямого відношення до ОП “Країнознавство” немає (проте це було 2016 року.) У 2020 році лекцію студентам прочитав директор Департаменту культури, туризму, національностей та релігій ЗОДА В.Мороко. Також керівник Управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності ЗОДА А. Бойко та начальник Управління міжнаціональних відносин та релігій Департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної державної адміністрації П. М'яло активно залучені до роботи з Університетом, як учасники ЕК, організатори практик для здобувачів [Зустріч 7]. Проте прикладів співпраці на постійній (систематичній) основі надано не було.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЕГ зазначає, що питання професійного розвитку викладачів в ЗНУ регулюються “Положенням про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників” [https://cutt.ly/dxGNafZ]. У “Положенні” визначено процедуру, види, форми, обсяг (тривалість), періодичність, умови підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників. На зустрічах з НПП, адміністративним персоналом, ЕГ було неодноразово наголошено, що ЗВО вбачає своїм обов'язком покращення рівня знань з іноземних мов працівників. В ЗНУ діє Школа Конфуція, Центр інтенсивного вивчення іноземних мов, Французький лінгвістичний центр, Центр німецької мови. Наприклад, декан факультету Мільчев В. відвідував курси англійської мови при університеті на безкоштовній основі (що є звичною практикою) [Зустріч 6]. ЗВО надає можливість НПП, іншим учасникам освітнього процесу вивчати китайську мову у “Школі Конфуція” [http://sites.znu.edu.ua/confucius/]. При ЗНУ функціонує Школа педагогічної майстерності [https://cutt.ly/RxGNxxo] [https://cutt.ly/lxGNn1n], де навчають молодих педагогів. НПП ОП “Країнознавство” на базі університету та в співпраці з партнерами мають можливості для стажування і підвищення кваліфікації. Зокрема на зустрічі з академічним персоналом ЕГ встановила, що персонал відвідує круглі столи, тренінги, підвищує кваліфікацію на базі вже згаданого Центру інтенсивного вивчення іноземних мов, на базі тренінгового інституту з методології медіа досліджень IREX та проєкту Посольства США в Україні «Інформаційна війна у сучасному медіапросторі» (2017, м. Запоріжжя [Зустріч 2]). Наприклад, це стосується Шиханова Р. [https://cutt.ly/BxGNRBz]. За інформацією ЕГ, отриманої впродовж онлайн візиту, туди ж долучаються здобувачі вищої освіти [Зустріч 3]. Однак ЕГ має зазначити, що в науковому доробку частини НПП “Країнознавство” тематика саме за даним напрямком є другорядною. Моніторингом рівня професіоналізму викладачів в ЗНУ займається Відділ моніторингу якості освіти і ліцензування [https://cutt.ly/6xGNBM], який щорічного проводить рейтингове оцінювання викладачів. Також формою моніторингу фаховості викладачів є проведення відкритих лекцій, під час конкурсу на посаду доцента або професора кафедри.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Питання стимулювання розвитку викладацької майстерності в ЗНУ регулюються Колективним договором та чисельними доповненнями до нього. Зокрема, в Розділі 2, пункт. 2.5. сказано: щорічно проводити університетські конкурси: «Краща навчально-методична розробка року», «Кращий науковець року» та ін. з преміюванням переможців відповідно до затверджених Положення пункт 2.8. Створити і затвердити університетську програму всебічної підтримки науково-педагогічного та творчого зростання всіх членів колективу, яка передбачатиме фінансову підтримку [https://cutt.ly/pxGN2OE], [https://cutt.ly/GxGMyt6]. За словами пана ректора ЗНУ, в Університеті створена система мотивації НПП в напрямку наукової діяльності. Зокрема: за захист докторської дисертації Університет преміює НПП 35 тис. грн., виплати за публікації статей у виданнях 1 і 2 кварталів, включених до баз Scopus та Web of Science - 7-4 тис. грн. (залежить від квартилів)[зустріч 1]. Кожне підвищення на одиницю значення h-індексу в Scopus/WoS: h=2; h=3 – 5 тис. грн.; h=4; h=5 – 7 тис. грн.; h=6; h=7; h=8; h=9 - 10 тис. грн.; h=10 і вище – 15 тис. грн. Патент на винахід – 3 тис. грн., на корисну модель, свідоцтво про авторське право на твір - 1 тис. 500 грн. Використовуються форми заохочення нематеріального характеру.” Ці дані також були підтверджені заступницею очільниці відділу кадрів [Зустріч 5]. Також, за останні роки, заохочення до наукової діяльності отримали наступні НПП ОП: 1. Грамоти від ректора. 2019 р. – доцент Черкасов С.С., доцент Маклюк О.М., 2020 – доцент Омельченко А.В. 2. Грошові премії – 2019 р. доцент Черкасов С.С. за 1 місце в університетському рейтингу наукових працівників, він же – за публікацію статті у наукометричному виданні. 3. Сприяння науковій діяльності шляхом оформлення відряджень та коригування навчального процесу зі збереженням заробітної плати. Приклад – 2019 та 2020 р. доценти Маклюк О.М., Омельченко А.В., Черкасов С.С. та Казакова О.М. оформляли відрядження до міст Київ та Чернівці для участі в грантовому проєкті IREX «Вивчай та розрізняй». 2019 р. професор Мільчев

оформляв відрядження до Аньхойського університету (Китай). Діє механізм надання безкоштовного доступу до міжнародних наукометричних баз даних.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

За ОП “Країнознавство” частина роботодавців залучена до освітнього процесу. Значна кількість залучених до ОП НПП має практичний досвід роботи в державних, науково-дослідних та бізнес структурах, що позитивно впливає на якість навчального процесу. Університет створює можливості для професійного зростання НПП. Зокрема, можливості безкоштовного вивчення мов, преміювання, сприяння грантовій діяльності тощо.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Недостатнє залучення лекторів-практиків до реалізації освітнього процесу ОП. В групі забезпечення ОП відсутні кандидати/доктори політичних, географічних наук, які потрібні для забезпечення відповідник ОК. Рекомендації. Рівень взаємодії з викладачами-практиками за ОП має стати системним, а не епізодичним. Варто розробити орієнтовний план їх залучення, що буде інтегрований в річний навчальний план, визначити мінімальну кількість кредитів для викладачів-практиків. Залучити викладачів-практиків не лише європейського спрямування, а й інших регіонів, відповідно до потреб ринку праці. Збільшити кількість наукових публікацій, що безпосередньо стосуються ОП “Країнознавство” та її ОК. Необхідно залучити до забезпечення ОП кандидатів/докторів політичних та географічних наук.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Критерій 6 має загальну відповідність рівню В. Освітня програма забезпечена НПП кадрами, однак необхідно розширити їх спектр. Процедури добору НПП в ЗНУ кадрів прозорі. Значна кількість НПП ОП “Країнознавство” має практичний досвід роботи в державних, науково-дослідних та бізнес структурах, що позитивно впливає на навчальний процес. Умови праці сприяють якісному виконанню обов’язків на ОП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Для забезпечення практичного навчального процесу, здебільшого використовуються аудиторії в Корпусі №5 (313,321,325, 329), які знаходяться в задовільному стані. Проте не всі обладнані мультимедійною технікою (тільки 313). Для проведення лекційних занять є технологічно обладнані великі лекційні аудиторії № 327, 308. Також у розпорядженні є два комп’ютерні класи розраховані на 14 та 18 осіб відповідно, а третій (на стадії ремонту) на 10 осіб. Реальне використання даних приміщення та їх обладнання підтверджене здобувачами [Зустріч 3]. Окремо варто відзначити наявність спеціалізованих кабінетів: Зали європейських студій та Лабораторії міжнародних відносин, які теж мають відповідне сучасне обладнання і використовуються здебільшого для проведення різного плану наукових заходів. В Університеті є сучасна бібліотека, яка знаходиться у Корпусі №2 та у відокремленому підрозділі ЗВО - Інженерному інституті. Бібліотека нараховує понад мільйон різного роду друкованих видань, які можна переглянути у 6-ти читальних залах, розрахованих на 400 місць; 25-тма комп’ютерами із доступом до Інтернету та Wi-Fi. До того ж за допомогою сайту бібліотеки [<http://library.znu.edu.ua/>] здобувачі можуть отримати доступ до 163 тисяч ел. примірників, які легко відшукати за темами чи авторами завдяки спеціальному ел. каталогові. До того ж Університет надає здобувачам та НПП безоплатний доступ до наукометричних баз Web of Science та Scopus, а також для перевірки робіт на плагіат до міжнародного ресурсу Unicheck. Справжньою гордістю ЗВО є оновлений спортивний комплекс, який складається із гімнастичного залу, фітнес-залу, ігрового залу, тренажерного залу, роздягалень, душових кабін та 5 аудиторій. Всі приміщення знаходяться в належному стані і є добре екіпіровані відповідними тренажерами та обладнанням. Для комфортного проживання в розпорядженні ЗВО є 5 гуртожитків. Під час візиту ЕГ показано гуртожиток № 3, будівля якого, хоча і є старою, проте підтримується в належному стані. У даному гуртожиткові використовується блочна система проживання, яка включає в себе 10

кімнат по 2 особи в кожній, 1 кухня з 1 плитою та 4 умивальниками. На жаль, душові кімнати є єдиними на весь гуртожиток і знаходяться на 1-ому поверсі. Також у гуртожитку є 3 пральні машини, прання в яких коштує від 30 до 50 гривень, 2 ліфти, а на кожному поверсі невелика зона відпочинку та скринька довіри. Навчально-методичне забезпечення ОП є на високому рівні за рахунок надання доступу здобувачам до всіх необхідних навчальних, інформаційних та освітніх матеріалів на базі СЕЗН ЗНУ, що було підтверджено здобувачами під час зустрічі [Зустріч 3]. У цілому фінансові та матеріально-технічні ресурси ЗВО сприяють досягненню цілей на програмних результатах навчання за даною ОП. Проте кидається в око велика кількість російськомовної реклами та оголошень в приміщеннях ЗВО, зокрема в Корпусі №5.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Доступ викладачів та здобувачів вищої освіти до відповідних інформаційних ресурсів та інфраструктури забезпечується двома шляхами: через бібліотеку, зокрема через її сайт [<http://library.znu.edu.ua>], де можна за допомогою каталогу віднайти всю необхідну літературу, а також замовити певні друковані видання наперед та через платформу електронного навчання Moodle [<https://cutt.ly/9xGMxdI>]. Потрібно зауважити, що експертній групі був наданий доступ до кількох предметів на даній платформі, завдяки чому вдалося побачити методичні та інші навчальні матеріали, про які було заявлено у документах ЗВО. Наразі загальноуніверситетський репозитарій знаходиться в стані наповнення, зокрема додаються роботи НППІ Університету, в тому числі випускової кафедри, проте на даний момент в ньому присутні тільки кваліфікаційні роботи магістерського рівня через відсутність робіт такого типу за даним освітнім рівнем.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

У ЗВО приділяють належну увагу питанням безпеки освітнього середовища. При вході до кожного навчального корпусу та гуртожитку є охоронець, який не тільки слідкує за правопорядком, а ще й контролює дотримання протиепідемічного режиму, що полягає у температурному скринінгові та слідуванні за носінням захисних масок. До того ж по всьому Університету знаходиться 61 камера та розгалужена система сигналізації, яка виводиться до пункту спостереження, в якому цілодобово працює відповідальна особа. Кожен запис зберігається до місяця. Дана інформація була отримана під час безпосереднього огляду матеріально-технічної бази Університету. У щорічному опитуванні здобувачів щодо якості освіти, також є підпункт про безпеку освітнього середовища. ЕГ мала змогу ознайомитися із звітом і відповідно до нього 95,8% учасників анкетування оцінили освітнє середовище ЗНУ як безпечне чи скоріше безпечне. Під час зустрічей представники НППІ та студентства підтвердили наведену вище статистику. Адміністрація закладу намагається зробити освітнє середовище максимально комфортним для здобувачів і забезпечити їх потреби та інтереси. Як приклад, ЗВО задовільнив запит від студради щодо відміни обов'язкового щотижневого кількогадинного прибирання гуртожитку, яке, за твердженням здобувачів, не мало сенсу [Зустріч 4]. До того ж адміністрація ЗВО з розумінням відноситься до викладачів, що перенесли COVID-19, і надає їм фінансову допомогу, що було підтверджено представниками НППІ, хоча засоби індивідуального захисту представники НППІ та студентства змушені купувати за власні кошти [Зустріч 2]. Психологічна безпека здобувачів гарантується психологом університету, яка зазначила, що кабінет психолога користується попитом серед студентів [Зустріч 7]. ЗВО приділяє велику увагу задоволенню потреб та інтересів здобувачів, тому для кращої організації позанавчального життя студентства при ЗВО будеться новий коворкінг, що складатиметься з кількох зон, які забезпечуватимуть безпечне і цікаве проведення вільного часу. Наразі в аудиторії 303 знаходиться кабінет студради факультету, де здобувачі часто проводять свій вільний час.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітню, організаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачі отримують на кількох рівнях. Перш за все, це безпосередній контакт “здобувач-викладач”. Для отримання додаткової освітньої та консультативної підтримки (з приводу змісту певних дисциплін, си́лабусів тощо) здобувач має вільний доступ до СЕЗН ЗНУ на базі Moodle [<https://cutt.ly/9xGMxdI>]. У зв'язку з пандемією COVID-19 ЗНУ запровадив дистанційне навчання і всю необхідну інформаційну та освітню підтримку здобувачі могли отримати за допомогою сайту університету, СЕЗН ЗНУ та безпосереднього онлайн-спілкування з викладачами. До того ж на СЕЗН ЗНУ є форма для зворотнього зв'язку від здобувачів, яку студенти можуть заповнити в будь-який час [<https://cutt.ly/1chAAPH>]. Наступним рівнем комунікації є можливість звернення до куратора, з яким здобувачі, зазвичай мають тісні зв'язки і можуть отримати як інформаційну, так і консультативну та організаційну підтримку [Зустріч 3,4]. Вищим рівнем взаємодії здобувачів та ЗВО є можливість звернення до деканату чи до ректорату, контактні дані яких можна вільно знайти на сайті університету [<https://cutt.ly/KcvC24F>]. Особливим каналом організаційної, інформаційної та соціальної підтримки є можливість звернення до студради як факультету, так і університету [<https://cutt.ly/5cvCNBR>]. Щодо конкретних випадків, то представники студради навели приклад про звернення студента по допомогу для вирішення ситуації з гуртожитком [Зустріч 4]. До того ж додаткову організаційну та консультативну підтримку студенти можуть

отримати при зверненні до таких структурних підрозділів як відділ доуніверситетської підготовки, профорієнтації та працевлаштування, кабінет психолога та виховний відділ. Здобувачі, які були запрошені на зустріч, ознайомлені з такою можливістю та роботою цих структурних підрозділів, проте жодного разу до них не зверталися. Соціальна підтримка ЗВО здійснює також через соціальну допомогу, яка призначається та виплачується відповідно до “Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у Запорізькому національному університеті” [<https://cutt.ly/exGMHnf>]. Здобувачами були підтверджені такі виплати [Зустріч 4]. В Університеті щорічно проводиться контроль якості освіти, який включає в себе й контроль якості надання освітньої, соціальної, інформаційної, консультативної та організаційної допомоги. Останній раз він проводився із застосуванням QR кодів. Відповідно до звіту щодо якості освіти в 2020 році, який розміщений на сайті Університету, а також в результаті зустрічей з ЕГ, можна констатувати, що здобувачі є задоволені якістю наданої допомоги: 94,7% опитаних вважають, що університет, в тій чи іншій мірі, надає можливості для отримання організаційної підтримки здобувачам. 97,9% вказали, що університет надає можливості для отримання інформаційної і консультативної підтримки здобувачам. 92,6% учасників дослідження зазначили, що університет надає можливості для отримання соціальної підтримки здобувачам [<https://cutt.ly/BcvVVIU>].

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

ЗВО намагається створити комфортні умови для осіб із особливими освітніми потребами, що навчаються в Університеті, в тому числі за даною освітньою програмою. Для цього Корпуси та гуртожитки університету обладнані пандусами та відповідними позначеннями (деякі з них ще й ліфтами), а охоронець, який знаходиться при вході може в будь-який час допомогти. В основному навчальному корпусі є облаштована вбиральня. Крім того, кабінет психолога надає відповідну психологічну допомогу, а із здобувачами проводять бесіди під час яких навчають ставитися із розумінням до людей з особливими освітніми потребами. Результати цих бесід неодноразово підкреслювалися як на зустрічі із сервісними підрозділами ЗВО, на зустрічі із студрадою і на зустрічі із здобувачами. Зокрема, наводився приклад із однією студенткою з вадами зору, коли одногрупники допомогли їй при написанні наукової роботи.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Адміністрація закладу, НПП та здобувачі освіти добре ознайомлені із правилами та можливими механізмами вирішення конфліктних ситуацій (в т.ч. пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією), які викладені в “Положенні про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій” [<https://cutt.ly/lxGMMhN>] та передбачають спочатку вирішення конфліктної ситуації на локальному рівні із залученням тільки викладача, завідувача кафедри та представника студради, а далі із залученням постійно діючої Комісії з розгляду конфліктних ситуацій. Звернутися щодо вирішення/виникнення конфліктної ситуації можна безпосередньо до деканату, через студраду, через психолога, а також через анонімні “скриньки довіри”, які розміщені в гуртожитках та навчальних корпусах. Кожна скринька спустошується раз на місяць представником виховного відділу та студради, а “вміст” скриньки передається особисто ректору. Представниками студентства був наведений приклад, коли поступила скарга на викладача, який проводив пари не за розкладом. Дана скарга була розглянута комісією, яка складалася із власне викладача, завідувача кафедрою та представника студради. Після чого з викладачем була проведена профілактична бесіда. Окремо варто відмітити підвищену увагу до питань корупції в університеті. Задля запобігання їй створена гаряча лінія “Запобігання проявам корупції” за номером (061) 228-75-03. Здобувачі із наявністю такої лінії ознайомлені, але фактів користування не наводили. Також представники студентства підтвердили, що проводяться щорічно ознайомчі лекції з роз'ясненнями питань запобігання корупції (незважаючи на те, що інформація на сайті подана застаріла [<https://cutt.ly/9xG1tIS>]).

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

ЗВО надає необхідне матеріальне та фінансове забезпечення даної ОП: використовуються зручні, подекуди відремонтовані аудиторії у навчальних Корпусах 4 та 5, здебільшого із хорошим сучасним обладнанням; на достатньому рівні функціонують гуртожитки, відбувається фінансове стимулювання наукової та освітньої діяльності, як викладачів, так і здобувачів за даною ОП. Університет володіє потужною бібліотекою, яка надає можливість здобувачам ознайомлюватися із певною літературою як офлайн в читачьому залі, так і онлайн за допомогою електронного каталогу. Університет надає здобувачам та НПП безоплатний доступ до наукометричних баз Web of Science та Scopus, а для перевірки роботи на плагіат до міжнародного ресурсу Unicheck. ЗВО турбується про позанавчальний час студентів, для чого зводить новий коворкінг-центр, а наразі забезпечує студраду факультету окремим кабінетом (303). Спорткомплекс ЗВО включає в себе добре обладнані та відремонтовані гімнастичний зал, фітнес-зал, ігровий зал, тренажерний зал, роздягальні, душові кабінки та аудиторії. СЕНЗ ЗНУ на базі платформи

Moodle є простою та зрозумілою в користуванні й містить достатню кількість матеріалів (силабусів, методичних та навчальних матеріалів), з якими здобувачі можуть вільно ознайомитися. Безпека на території ЗВО підтримується охоронцями при вході до кожного корпусу та гуртожитку, 61 камерою відеоспостереження та сигналізацією. Наявність пандусів, інформаційний табличок та адаптаційних вбиралень (в тому числі в Корпусі 5) для людей із обмеженими можливостями. Наявність “схрешок довіри” через, які можна анонімно звернутися з приводу тієї чи іншої конфліктної ситуації. Наявність гарячої лінії “Запобігання проявам корупції” за номером (061) 228-75-03, а також проведення щорічних ознайомчих лекцій з роз’ясненнями питань запобігання корупції.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Незважаючи на ремонти (в основному косметичні), гуртожитки потребують змін. Зокрема, на думку експертної групи, забезпеченість цілого гуртожитка душевими кабінами тільки на одному поверсі, наявність лише 3 пральних машин (з користуванням на платній основі), наявність тільки 1 плити для приготування їжі на 20 осіб є замало. Велика кількість реклами та російськомовних оголошень в приміщеннях ЗВО, зокрема в Корпусі №5. Рекомендовано: Розглянути можливість збільшення плит, умивальників на один блок, пральних машин (на весь гуртожиток) або зменшити блоки до 6-10 місць, а також встановлення окремих душевих кімнат на кожен блок; відмовитись від розміщення російськомовних рекламних банерів в межах ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Критерій 7 має загальну відповідність рівню В. Матеріально-технічне, методично-навчальне та фінансове забезпечення даної ОП знаходиться на достатньому рівні й задовольняє потреби здобувачів у повній мірі. Інформаційна, соціальна, освітня, організаційна, консультативна та психологічна підтримка здобувачів відбувається на кількох рівнях. Університет турбується за доступ до освіти для осіб з обмеженими можливостями і створює умови для них.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ЕГ, ознайомившись із НП, ОП за період з 2019 р. по 2020 р, констатує, що ОП “Країнознавство” з 2017 р. по 2019 р. фактично не змінювалась. Натомість варто зазначити, що ОП була швидко оновлена після затвердження відповідного СВО. Саме ОП 2020 р. суттєво відрізняється від програм попередніх років: особливо варто відмітити відсутність блоку «Дисциплін вибору ВНЗ», проте перенесення важливого, з точки зору забезпечення ПРН, ОК «Зовнішня політика України» до ВК. Університет, відповідно до «Положення про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ», що було затверджено в 2020 р., здійснює щорічний перегляд ОП [<https://cutt.ly/gxG1Azk>]. Так, до формування та перегляду ОП 2020 р. були долучені стейкхолдери: здобувачі вищої освіти, включаючи представників студентського самоврядування, та потенційні роботодавці. Під час зустрічей з ЕГ, здобувачі розповіли, що обговорюють ОП у власних групах в соціальних мережах; представники студентського самоврядування запевнили, що свої пропозиції передають на кафедру; потенційні роботодавці продемонстрували довготривалий процес взаємодії із представниками (розробниками) ОП, а також відмітили, що часто надають свої пропозиції у неформальній обстановці [Зустрічі 3, 4, 8]. Варто відмітити, що в протоколах засідань кафедри, що були надані гарантом на запит ЕГ, не відображена участь зазначених стейкхолдерів, не зафіксована навіть їхня присутність, а, таким чином, і пропозиції та рекомендації [витяги з протоколу засідання кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин № 5 від 19.11.2018 р., № 11 від 24.05.2019 р., № 11 від 09.06.2020 р, № 1 від 25.08.2020 р.]. Хоча на сайті розміщена інформація про участь пана В.В. Міткова, пана А.Ю. Бойко і пана П.І. Мяло. в обговоренні ОП [<https://cutt.ly/4xG1LEC>] Зустріч з випускниками ОП продемонструвала їхню готовність до внесення пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення ОП [Відкрита зустріч]. ЗНУ втілює практику опитувань: здобувачів освіти, роботодавців, випускників (щодо якості викладання дисциплін, якості освіти, задля виявлення недоліків та встановлення пропозицій щодо удосконалення ОП тощо). За рез-ми зазначених опитувань були надані певні рекомендації: «...врахування побажань та активне залучення всіх НПП, що викладають на ОП для перегляду чи оновлення компонентів ОП; варто посилити співпрацю з роботодавцями щодо залучення їх до роботи по забезпеченню якості навчання на ОП (можливо у вигляді регулярних опитувань чи консультацій), врахування побажань роботодавців з приводу формування необхідних компетенцій у здобувачів; врахування, за можливості, при оновленні чи перегляді змісту ОП побажань роботодавців щодо переліку дисциплін..» тощо) На сайті ЗНУ є громадське обговорення. Стейкхолдери мають можливість надавати свої пропозиції за допомогою електронної

пошти. Проте відсутня ОП «Країнознавство» 2021 р. на момент роботи ЕГ, хоча на сайті Університету інші ОП вже виставлені на громадське обговорення [http://sites.znu.edu.ua/public_discussions/].

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Відповідно внутрішніх положень ЗНУ до складу Вченої ради входять представники з числа здобувачів, які підтвердили це під час спілкування з ЕГ. До формування та перегляду ОП «Країнознавство» 2020 р. були залучені здобувачі вищої освіти, в тому числі й представники студентського самоврядування. Під час зустрічей з ЕГ, здобувачі розповіли, що обговорюють ОП у власних групах в соціальних мережах; представники студентського самоврядування запевнили, що свої пропозиції передають на кафедру [Зустрічі 3, 4]. Процедура опитувань здобувачів носить регулярний характер. В основному стосується питань якості викладання дисциплін, якості освіти, задля виявлення недоліків та встановлення пропозицій щодо удосконалення ОП тощо). Варто відмітити, що в протоколах засідань кафедри, що були надані гарантом на запит ЕГ, не відображена участь здобувачів, не зафіксована навіть їхня присутність, а, таким чином, і пропозиції та рекомендації [витяги з протоколу засідання кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин № 5 від 19.11.2018 р., № 11 від 24.05.2019 р., № 11 від 09.06.2020 р., № 1 від 25.08.2020 р.]. З 2020 р. анкети складаються двома штатними соціологами. Здобувачі запевнили ЕГ, що вони вільні у висловленні рекомендацій та побажань, беручи участь в анонімних опитуваннях, маючи змогу скористатися скринькою довіри або оцінити курс та якість викладання в системі Moodle [Зустрічі 3,4]. На сайті ЗНУ є громадське обговорення. Здобувачі мають можливість надавати свої пропозиції за допомогою електронної пошти. Отже, здобувачі вищої освіти готові брати активну участь в удосконаленні освітнього процесу, долучаються до процедури обговорення ОП, зокрема шляхом соціальних мереж, усних побажань. 21 вересня 2020 р. відбувся круглий стіл з обговорення проблем дистанційного навчання, на якому також були присутні здобувачі вищої освіти від кожної спеціальності на курсі [<https://t.me/histfacznu/819>]. Ані представники студентського самоврядування, ані здобувачі вищої освіти не включені до групи розробки ОП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Під час зустрічі з ЕГ, потенційні роботодавці продемонстрували довготривалу та плідну співпрацю із ЗНУ [Зустріч 8]. У цілому зазначені стейкхолдери задоволені рівнем підготовки здобувачів та зацікавлені в подальшій співпраці. Проте на даний момент прикладів працевлаштування випускників за ОП «Країнознавство» першого (бакалаврського) рівня ще не має, але є за даною ОП другого (магістерського) рівня. Варто зазначити, що потенційні роботодавці відзначають потребу в фахівцях не лише європейського, а й східного спрямування, чого потребує сфера саме їхньої діяльності (наприклад, керівник Управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності Запорізької обласної державної адміністрації – Бойко А. Ю. (відмітив даний аспект і в рецензії на ОП); начальник юридичного відділу профспілкового комітету ПАТ «Запоріжсталь» – Чумаченко І. М.). Також потенційні роботодавці відзначають, що здобувачам вищої освіти за даною ОП бракує навичок планування та використання часу, стресостійкості (Чумаченко І. М.), робочої дисципліни, а також рекомендують давати навички діловодства (Мяло П. І. – начальник Управління міжнаціональних відносин та релігій Департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної державної адміністрації) [Зустріч 8]. Зазначена категорія стейкхолдерів також відмітили, що часто надають свої пропозиції у неформальній обстановці; безпосередньо або опосередковано беруть участь в круглих столах чи прочитаннях одноразових лекцій (Мяло П. І., Бойко А. Ю., Мітков В. В. – голова Запорізького обласного товариства болгарської культури). Здобувачі вищої освіти регулярно проходять практику та стажування, розв'язують практичні задачі, до оцінки яких залучені і роботодавці. Таким чином, роботодавці мають співпрацю із студентами від самого початку створення ОП й плідно спілкуються із академічною спільнотою.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В Університеті працює відділ доуніверситетської підготовки, профорієнтації та працевлаштування, начальниця якого детально розповіла ЕГ практику збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників в університеті в цілому та за освітньою програмою «Країнознавство» [Зустріч 7]. Діє Асоціація випускників-країнознавців ЗНУ реєстрація до якої знаходиться у відкритому доступі [<https://cutt.ly/7xG14ZQ>]. При реєстрації випускники зазначають місце роботи, нагороди/здобутки/досягнення, отримують питання про можливість подальшої співпраці із ЗНУ, тобто мають можливість запропонувати власні форми подальшої взаємодії, крім тих, що пропонує сам Університет. Обмін інформацією також відбувається на регулярних зустрічах випускників на факультетах. На сайті Університету запроваджено рубрику «Історії успіху випускників ЗНУ» - у формі інтерв'ю, живого спілкування, під час яких надаються поради, розкриваються «професійні таємниці» тощо. Також випускники запрошуються до складу ЕК, що дає можливість відбрати майбутніх випускників у якості потенційних колег. В рубриці «Працевлаштування» на сайті Університету випускники мають можливість завантажити резюме. На рівні міста й області відстежується траєкторія випускників також шляхом відсутності перебування на обліку в Центрі

зайнятості випускників за ОП “Країнознавство”. Також варто відзначити, що на відкриту зустріч з ЕГ долучилися випускники даної ОП (різних років), які поділилися власними успіхами й підтвердили високий рівень підготовки фахівців за даною ОП та надали власні рекомендації щодо покращення наповнення ОП. Отже, в закладі існує ефективна системи збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар’єрного шляху випускників.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Відповідно до «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ЗНУ» (п.п. 3.2.): «Перегляд освітніх програм відбувається за результатами їхнього моніторингу»; (п.п. 3.3.): «Критерії, за якими відбувається перегляд освітніх програм, формулюються як у результаті зворотного зв’язку із науково-педагогічними працівниками, студентами, випускниками і роботодавцями, так і внаслідок прогнозування розвитку галузі та потреб суспільства». У ЗНУ наявний Відділ моніторингу якості освіти і ліцензування. Відповідно до Положення про діяльність даного відділу (п.п.2.2): «Співробітники відділу зобов’язані здійснювати моніторинг якості освіти та висвітлювати його результати» [<https://cutt.ly/1xGot3F>]. Начальниця Відділу моніторингу якості освіти і ліцензування Томченко М. А. під час спілкування з ЕГ зазначила, що система забезпечення якості вищої освіти працює на декількох етапах, а керує цим процесом проректор з науково-педагогічної роботи [Зустріч 5]. Навчальний відділ долучений до цього процесу шляхом опитування здобувачів рівнем задоволення якістю викладання навчальних дисциплін в системі Moodle. Як було зазначено пані Томченко, цього річці опитування за наповненням повністю відрізняються від попередніх, оскільки до штату було прийнято 2 соціологи. Також ЗВО впроваджено систему QR кодів, задля покращення зворотного зв’язку. Реакцією на зазначені недоліки є обговорення на засіданнях кафедри, а також Вченою радою університету (1 раз на рік). Начальниця Відділу моніторингу якості освіти і ліцензування наголосила, що їхній відділ не втручається до контролю процесу реалізації ОП, оскільки вся відповідальність покладена на гаранта програми й випускову кафедру. Відповідно до «Положення про моніторинг якості вищої освіти в Запорізькому національному університеті» (п.п. 1.7.): «Контроль за дотриманням вимог до організації та проведення моніторингу покладається на відділ моніторингу якості освіти і ліцензування»; (п.п. 2.5.): «Моніторинг оцінювання якості знань здобувачів здійснюється з метою виявлення реального рівня навчальних досягнень студентів. Моніторинг оцінювання якості знань здобувачів передбачає здійснення щорічного контролю за якістю знань, умінь та навичок студентів з навчальних дисциплін, проводиться на рівні викладач – кафедра – деканат – ректорат. (п.п. 3.1.). Складовою моніторингу якості освітньої діяльності є визначення рейтингів кафедр за підсумками навчального року. [<https://cutt.ly/oxGodyh>]. Таким чином, долучаються до процесу забезпечення якості освіти за ОП «Країнознавство» гарант, випускова кафедра, Вчена рада факультету, навчальний відділ, перший проректор, Вчена рада університету. Відповідальність за прийняття рішень щодо реагування на недоліки залишається на гарантові програми [Зустріч 5].

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Попередня акредитація за даною ОП була проведена у 2011 р. про що є Висновок експертної комісії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України за результатами проведення акредитаційної експертизи з підготовки фахівців з напрямку підготовки 6.030205 “Країнознавство” галузі знань 0302 “Міжнародні відносини” освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” у Державному вищому навчальному закладі “Запорізький національний університет”. Є відповідний сертифікат [<https://cutt.ly/qxGoj1y>]. ЕГ звернула увагу на зауваження комісії 2011 р.: збільшити кількість навчально-методичних розробок для самостійного вивчення дисциплін фахового циклу; розширити перелік місць проходження виробничої практики в державних установах та підприємствах. Реакцією ЗВО на дані зауваження було формування та щорічне оновлення електронної бази НМКД за всіма навчальними дисциплінами; за кожним ОК фахового циклу підготовлені навчально-методичні розробки, посібники (всього більше 50 найменувань, серед яких Давлетов О. Р., Історія Німеччини у XX ст.: навчальний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напрямів підготовки «Історія» та «Країнознавство». Частина I. (2015), Омельченко А.В. Економічна історія світу: методичні рекомендації для студентів ... (2014); Коваленко Л.В., Шимкевич К.О., Демографічна і соціальна структура населення країн регіону: методичні рекомендації до семінарських занять, виконання самостійної роботи та індивідуального завдання для студентів ... (2015); Коваленко Л.В., Зовнішня політика країн регіону (Західна Європа та Північна Америка) (2015); Гуманітарний чинник у світовій політиці: методичні рекомендації для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напрямку підготовки «Країнознавство» / Укладач Черкасов С. С. (2016); Казакова О.М., Давлетов О.Р. Історія міжнародних відносин та дипломатії: методичні рекомендації до семінарських занять для здобувачів ... (2018) та ін.). Перелік місць проходження практики значно розширено. Додано та продовжені угоди (Почесне консульство республіки Болгарія в Україні, ВАТ «Запоріжсталь», Запорізька обласна державна адміністрація, управління зовнішніх відносин та зовнішньоекономічної діяльності, Запорізька міська рада, Районна адміністрація по Запорізькій міській раді по заводському району, Запорізьке обласний союз промисловців і підприємців «Потенціал», Запорізьке обласне товариство Болгарської культури, Єврейський общинний центр Мазаль Тов. м. Запоріжжя, Український інститут вивчення голокосту «Ткума» (м. Дніпро), туристичні компанії). Всі угоди оновлені (термін дії 5 років). Також протягом останніх 2 років у ЗНУ були проведені акредитації ОП “Країнознавство” за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. ЕГ з’ясувала, що надані Національним агентством рекомендації були враховані подекуди і для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [<https://cutt.ly/hxGomkH>; <https://cutt.ly/ixGoEJM>]. Отже, Університет продовжує удосконалення політики зовнішнього забезпечення якості освіти.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В академічній спільноті ЗВО відчувається сформована культура якості, що сприяє розвитку ОП. Це відчутно під час спілкування з адміністрацією ЗВО, науково-педагогічними працівниками, здобувачами вищої освіти, випускниками ОП та роботодавцями. Необхідною умовою для формування культури якості є публічність та прозорість, що дає змогу залучати академічну спільноту та усіх зацікавлених осіб процесів обговорення та прийняття рішень. Саме ЗВО повинен слідувати за своєчасним інформуванням здобувачів, громадськості, роботодавців та інших зацікавлених сторін про власну стратегію, принципи забезпечення якості, спільні завдання і заходи щодо підвищення ефективності освітнього процесу, дотримання академічної доброчесності та передбачені процедури покарання, за будь-якими проявами її порушення. Викладацький склад вмотивований на те, щоб максимально ефективно донести інформацію до здобувачів вищої освіти і закріплювати набуті знання на практиці. Викладачі використовують різні інтерактивні форми під час занять, про що вони розповіли експертам під час зустрічі, а також підтвердили здобувачі. До культури якості відносимо також розуміння особистісної відповідальності стейкхолдерів за результати освітньої діяльності; здійснення реального моніторингу ефективності систем зовнішнього і внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. У свою чергу, здобувачі освіти мають власні очікування щодо освітнього процесу, цікавляться в тому числі й позааудиторними подіями. Натомість НПП дослуховується до студентів, створюють різні механізми збору інформації, коментарів та зауважень, підтримують постійний контакт із здобувачами. ЗВО підтримує тісні контакти з випускниками, а також всіляко намагається допомогти студентам пройти практичну підготовку на підприємстві та забезпечити їхнє працевлаштування. Запорізький національний університет демонструє доступ громадськості до первинної інформації про існуючу систему освіти в закладі. У цілому в ЗНУ функціонує багаторівнева система забезпечення якості освіти: здобувачі освіти, які здійснюють моніторинг якості освіти; гарант програм, НПП; загальноуніверситетські підрозділи, що відповідають за реалізацію заходів із забезпечення якості; ректор та Вчена рада університету, яка приймає рішення щодо стратегії та політики забезпечення якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

У закладі існує ефективна системи збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників. Сильними сторонами є готовність потенційних роботодавців бути залученими до процесу розробки та вдосконалення освітньої програми, що дозволить отримувати якісну підготовку здобувачів, в тому числі розширити практичну підготовку. Нормативна регламентація процедур внутрішнього забезпечення якості ОП. Використання системи QR кодів при опитуванні здобувачів. Вилучення з НП блоку «Дисципліни вибору вищого навчального закладу» ЗНУ втілює практику опитувань: здобувачів освіти, роботодавців, випускників (щодо якості викладання дисциплін, якості освіти, задля виявлення недоліків та встановлення пропозицій щодо удосконалення ОП тощо). Проведення внутрішніх кафедральних опитувань для виявлення проблем на освітній програмі. Готовність кафедри реагувати на потенційні проблеми в освітньому процесі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

ОП «Країнознавство» протягом 3-х років (з 2017 р. по 2019 р.) фактично не змінювалась. Обмеженість функціоналу надання пропозицій до ОП під час публічного обговорення на сайті через відсутність своєчасного розміщення проєкту ОП, зокрема 2021 року. Студентське самоврядування не достатньо залучено у процес формування ОП. Процес має більш неформальний характер. Здобувачі вищої освіти не включені до груп розробки і забезпечення якості ОП. Перенесення важливого, з точки зору підготовки фахівців за ОП «Країнознавство», ОК «Зовнішня політика України» до вибірових компонентів. Рекомендації: Враховувати думку випускників ОП при її перегляді. Оновити зміст та кількість кредитів практичної підготовки освітньої програми відповідно до СВО, рекомендацій роботодавців та потреб ринку праці. Замінити ОПП 2020 р., що виставлена на громадське обговорення, на актуальну. Активно, із відображенням у відповідних документах (протоколах,) залучати здобувачів вищої освіти та роботодавців до фактичного перегляду та оновлення ОП. Задля збереження інституційної сталості впливу студентів на діяльність кафедри, варто більш активно включати студентське самоврядування в процес формування ОП. Врахувати пропозиції роботодавців, надані під час зустрічі з ЕГ, щодо підвищення рівня підготовки аналітичних компетентностей у здобувачів освіти, а також формування у них базових навичок ризик-менеджерів (стресостійкості та вміння працювати у ризикових площинах), робочої дисципліни, навичок планування та використання часу; давати навички діловодства. А також потенційні роботодавці відзначають потребу в фахівцях не лише європейського, а й східного спрямування, чого вимагає сучасний ринок праці.

Рівень відповідності Критерію 8.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Критерій 8 має загальну відповідність рівню В. ОП переглядається, проводяться внутрішні кафедральні опитування, помітне реагування кафедри на потенційні проблеми в освітньому процесі. Найявні незначні недоліки.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, які регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є у вільному доступі і прописані у Статуті ЗВО [<https://cutt.ly/ExG2Man>], “Правилах внутрішнього розпорядку ЗНУ” [<https://cutt.ly/axG22IV>], “Положенні про організацію освітнього процесу в ЗНУ” [<https://cutt.ly/ixG9hrN>]. Окремо варто відзначити наявність “Кодексу академічної доброчесності ЗНУ” [<https://cutt.ly/FxG9Ojm>], що сприяє поширенню цієї європейської освітньої цінності серед академічної спільноти. Також у вільному доступі є “Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій” [<https://cutt.ly/LxG9BS0>]. Здобувачі та НПП чітко розуміють свої права та обов'язки, орієнтуються в документах і знають, де ці документи можна знайти.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

ОП на 2021 рік все ще не є опублікованою на сайті ЗНУ, хоча відповідно до “Положення про розроблення навчальних планів підготовки здобувачів ступенів вищої освіти бакалавра та магістра в Запорізькому національному університеті” [<https://cutt.ly/wxGjUGT>]. оновлення ОП повинно відбутися до 1 лютого. За словами завідувачки кафедрою, де-факто, програма ОП на 2021 рік вже прийнята (без оприлюднення, а відповідно й обговорення), причому це та ж програма за 2020 рік без змін [Резервна зустріч]. За словами пані Маклюк О. (і відповідно до “Положення”), у випадку, якщо зміни до ОП не були внесені, то перезатверджується ОП минулого року. Проте ЕГ відмічає, що через відсутність проекту ОП на 2021 рік на сайті Університету внесення змін до ОП взагалі не є можливим. Наразі за словами завідувачки кафедри, ОП може бути переглянута і змінена пізніше, тому її оприлюднення відбудеться найближчим часом, а обговорення в травні. У свою чергу, гарант ОП заявив, що і оприлюднення, і обговорення зстейкхолдерами відбудеться найближчим часом. Потрібно відзначити, що на сторінці із ОП [<https://cutt.ly/zxGo4bH>] зразу знаходиться посилання на форму для внесення пропозицій щодо змін в ОП [<https://cutt.ly/CxG2tI4>]. Наразі, для програми 2021 р., він залишається не актуальним та обмежує можливості стейкхолдерів залишати власні пропозиції та побажання. Також варто відзначити, що проекти інших ОП Університету розміщені вчасно.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Інформація про ОП “Країнознавство” (2020 року) є у вільному доступі на офіційному сайті ЗВО [<https://cutt.ly/TxG2gJM>]. Також на офіційному сайті ЗВО є вкладки для вступників, через які можна ознайомитися з різними ОП, в т.ч. і з ОП “Країнознавство”. Здобувачі та роботодавці зазначили, що знають де можна ознайомитися із ОП, а також підтвердили достатність інформації в ній для відповідей на свої запитання. На жаль, освітні програми “Країнознавство” за попередні роки не оприлюднені, проте були надані на запит експертної групи.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Стейкхолдери ознайомлені із ОП, місцем її оприлюднення, а також можливістю внесення до неї змін. Здобувачі та представники НПП повною мірою обізнані із своїми правами і обов'язками, а також знають де знайти документи, які їх регулюють.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Наразі не опублікований проєкт ОП на 2021, що унеможливило публічне обговорення і обмежує права стейкхолдерів на внесення змін та надання відповідних рекомендацій до ОП. Фактично закрито (без оприлюднення та обговорення) перезатвердження/продовження ОП 2020 року на 2021 рік. Відсутні ОП за минулі роки у вільному доступі. На сайті відсутня актуальна інформація щодо лекцій із запобігання корупції, хоча було заявлено, що вони проводяться щорічно [<https://cutt.ly/9xG1tLS>]. Рекомендовано: Оприлюднити програму ОП на 2021 для громадського обговорення і внесення пропозицій з можливістю її коригування відповідно до таблиці наданих рекомендацій від усіх стейкхолдерів. запровадити практику вільного доступу до ОП минулих років. Регулярно та своєчасно оновлювати інформацію на сайті, в т.ч. щодо лекцій із запобігання корупції, проєктів ОП тощо.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

У вільному доступі на офіційному сайті Університету є велика кількість документів та положень, що регулюють права та обов'язки здобувачів, адміністрації та НПП, і з якими добре ознайомлені відповідні стейкхолдери. Проте відсутність будь-яких оприлюднених відомостей на сайті або наявність неповної інформації є недоліком у контексті відповідності Критерію 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	E
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B

Критерій 6. Людські ресурси	В
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	В
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	В
Критерій 9. Прозорість та публічність	Е
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **умовна (відкладена) акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Панасенко Ганна Сергіївна

Члени експертної групи

Санжаревський Олег Іванович

Орос Михайло Михайлович